

Upravništvo: Ljubljana, Pucinijska ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Pucinijska ulica 5 — Telefon 31-25, 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje iz Kr. Italije in inozemstva ima

Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo: Ljubljana, Pucinijska ul. 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24, 31-25, 31-26
Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja vsak ponedeljek zjutraj — Naročba se posebej in velja mesečno L. 3.— Za inozemstvo L. 3.80
Rokopisi se ne vračajo — Oglasi po tarifu

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera:

Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

Nove borbe pri El Alameinu

Ponovni sovražni napadi v obalnem odseku pri El Alameinu — 12 težkih tankov uničenih — Uspešno sodelovanje letalstva

Glavni stan Italijanskih Oboroženih sil je objavil 12. julija naslednje 775. vojno poročilo:
Ponovni sovražni napadi v obalnem odseku položaja pri El Alameinu so dali povod za dolge in trde borbe, ki so se v teku. Sovražnikov pritisk, ki so ga podpirala oklopna sredstva, smo vzdržali in 12 oboroženih voz težkega tipa je bilo uničenih. Letalstvo se je udeleževalo aktivno bitke in interveniralo z odmetavanjem bomb in

strojniškim ognjem na sovražne čete. 14 britanskih letal je bilo od osnih lovcov sestreljenih.
Nadaljevale so se akcije z bombardiranjem otoka Malte. Italijansko-nemška formacija se zadele naprave v Hal Faru, Ta Venezij in Mikabi ter so prizadejale RAF izgubo 6 aparatov.
Angleska letala so prošle noč spustila nekoliko bomb v okolico Caltanissete, ne da bi povzročila kakšno škodo.

legraphe, da se je bitka pričela v petek popoldne ter nato trajala vso noč. Poročilo navedene agencije še pristavlja, da v bitki sodeluje na stotine topniških baterij ter da je nemško letalstvo z močnimi silami pričelo s silovitimi napadi na britansko vojno črto. Druge vesti o poteku bitke pri El Alameinu po prepovedi generala Auchinlecka niso prispеле in zaradi tega švedski dopisniki ne razpolagajo z podrobnimi informacijami.
Berlin, 12. jul. d. V petek so skupine nemških letal ponovno napadle važne ob-

jekte na otoku Malta. Kakor javljajo s pristojnega nemškega vojaškega mesta, so bili napadi ponovno osredotočeni na letališča Venezia in Lucca. Nemški letalci so opazovali bombne eksplozije na prostorih za parkiranje letal ter na startnih progah. Britansko lovsko letalstvo se je dvignilo v zrak, da bi zavrnilo napadajoča nemška letala. Pri zračnih borbah, ki so se razvile nad operacijskim področjem, so nemška letala sestrelila 5 sovražnih lovskih letal in dva Spitfirea.

Ameriško orožje se v Afriki ni obneslo

Ankara, 12. jul. d. Po informacijah iz Kaira bo vrhovno poveljstvo britanskih sil poslalo v Washington svojega posebnega vojaškega eksperta generala Schotta, ki bo poskušal v Washingtonu doseči izpremembe v gradnji ameriškega orožja v zvezi s slabimi izkušnjami, ki so se poka-

zale v teku dosedanjih vojaških operacij v Severni Afriki, posebno na ameriških tankih in topovih. Pred odhodom v Washington je general Schott izjavil predstavnikom časopisja — tako javljajo iz Kaira —, da bo v Washingtonu v prvi vrsti zahteval topništvo težjega kalibra, s katerim so zavezniški v Afriki slabo opremljeni, drugič pa tankovsko topništvo z večjo brzo ognja in slednjič dovolj velikih in močnih tovornih avtomobilov, ki bi lahko poskodovane tanke naložili ter jih odveklili iz vojne linije. Ravno na tankih so imeli Angličje v dosedanjih borbah v Libiji in Egiptu velikanske izgube.

Angleški letalski maršal podal ostavko

Lizbona, 12. julija s. Poluradna britska agencija javlja, da je letalski maršal sir Charles Wigest, ki se je vrnil te dni iz Avstralije na Angleško, podal ostavko.

Italijansko vojno brodovje je prekrizalo angleške račune

Nenavadno iskreno priznanje angleške revije — Vse angleške poraze je pripisati v prvi vrsti sposobnosti italijanske mornarice

Rim, 12. julija s. Zadnja številka angleške revije »The Minette« objavila »članek, ki je bil napisan očitno v trenutku neobičajne anglosaske iskrenosti. Pisec članka Helsingger pravi, da bi morala Anglija napasti Libijo, ko so bili Nemci zaposleni v brezprimernem naporu, da bi osvojili Moskvo. Nasa ofenziva v Libiji, piše Helsingger, pa se je začela šele 18. novembra 1941, to je prekasno, da bi jo mogli zaključiti zmagovito prej, nego bi mogli Nemci svoja sredstva poslati iz mrzle Rusije v Sredozemsko morje. Helsingger poudarja nato, da je samo italijansko brodovje preprečilo Angliji, da bi dosegla odločilno zmago v Libiji. Če bi ne bilo italijanskega brodovja, povlečstvo osnih sil ne bi moglo dobiti ojačenj vseh vrst, ki so mu dovolila zasesti na novo Bengazi in ki so postala resna zadeva za 8. britsko armado. Lahko bi pa tudi rekli, nadaljuje Helsingger, če bi bili italijansko brodovje uničili ali vsaj paralizirali, bi bila ofenziva v Libiji postala odveč in del materiala ter čet bi bilo mogoče poslati na Daljni vzhod. Dokazano je torej, da je vzrok porazov našega splošnega položaja v zadnjih 6 ali 7 mesecih samo v tem, da nam ni nikoli uspelo resno napasti ali uničiti italijansko brodovje. Naša najtežja napaka v tej vojni je bila ta, da se nismo mogli iznebiti italijanskega brodovja, ki smo ga tako prezirali. Do današnjega dne to brodovje ni izgubilo še niti ene same vojne ladje, navzlic temu, da je večkrat odplovalo v svoji celoti na odprto morje. Nihče nam ni mogel doslej pojasniti, kako je bilo mogoče, da so po napadu na Taranto italijanske ladje, in sicer one poškodovane, kakor tiste, ki so ostale nedotaknjene, odplovale v pristanišča v mesečni noči in so neovirano izvršile dolgo vožnjo, da so dosegle svoja oporišča. Helsingger omenja, da so v bitki ob rtu Matapanu italijanske bojne ladje ostale nepoškodovane in piše: »Če so »Prince of Wales« in »Repulse« lahko dali na razpolago za uporabo na Daljnem vzhodu, bi ju lahko s še večjo upravičenostjo uporabili v Sredozemskem morju. Izguba teh dveh velikih pomorskih enot bi bila škrovnna cena, če bi nam bila dovolila uničenje italijanskega brodovja. Če bi bili italijansko pomorsko silo dokončno uničili v l. 1941, bi Japonska verjetno ne bila intervenirala. Pa naj bi bila japonska reakcija na takšen udarec pomorski sili osti kakršnakoli, gotovo je, da bi morala zdrava strategija pred pretečo intervencijo velike pomorske sile proti nam stremeti z vsemi pripomočki za tem, da bi osredotočila vso našo letalsko in pomorsko silo proti italijanskemu brodovju in ga potopila na dnu morja, preden bi se bila Japonska pripravila za napad. Toda vojni kabinet je dal namesto koncentraciji vsakega našega letalskega in pomorskega sredstva prednost razpršilni strategiji.

Danes, ko se moramo boriti z japonskimi brodovji v Indijskem oceanu, ne manjka strokovnjakov, ki nasvetujejo, naj bi tvegali, čeprav vse, samo da bi si na novo osvojili premoč v Sredozemlju in si zagotovili tako pot v Indijo.« Helsingger zaključuje z vprašanjem, zakaj niso poskusili pred japonsko intervencijo, to je tedaj, ko je bilo to še najbolj izvedljivo, uničiti italijansko brodovje, ki spremlja čete in material za ojačenje Libije, ne pa da bi se krilo v svojih oporiščih. Odgovor je ta: »Vojni kabinet si je izbral namesto tega najlagodnejšo strategijo, namreč tisto na dolgi rok, ki obstoji v tem, da bi se Nemčija prisilila k predaji samo z letalskimi bombardiranjii.«
Tako piše Helsingger, toda junaško akcijo Kr. italijanske mornarice v tej trdi vojni, akcijo, ki se ponaša s pravimi epopejskimi stranmi, dokazujejo predvsem nekateri podatki, ki doslej niso bili znani. Italijanska mornarica, ki vrši svoje delo s tiho požrtvovalnostjo, je bolj delavna, nego splošno mislijo. Zastojute upoštevati povprečne poti, ki so jih preplule edine paše mornarice v dveh vojnih letih. To povprečje znaša 9880 milj za oklopnice, in sicer z maksimumom 15.073 milj za »Vittorio Veneto«; 20.450 milj za križarke, z maksimumom 28.103 milje za »Attmedolo«; 39.200 milj za rušilce, z maksimumom 54.658 milj za »Da Noli«; 35.200 milj za torpedovke, z maksimumom 50.538 za »Medicini«. Pripomniti je na to treba, da se je Churchill stalno bahal z »zmago v Tarantu«, ki naj bi bila uničila italijansko brodovje. Dejstvo pa je, da so bile v tistem napadu zadene 3 oklopnice in nobena druga enota. Dve sta se vrnilii v službo v 4 mesecih, čeprav so »Littorio« zadeli 3 torpedi. Tretja se je vrnila v službo po 18 mesecih. Naprotno pa je izmed angleških ladij, ki so jih Italijani zadeli v Sudi in Aleksandriji, križarka »York« na dnu morja in njeno krmlino kolo ter njena zastava se nahajata v ministrstvu italijanske mornarice; oklopnica »Valiant«, ki so jo spravili na površje, po 6 mesecih še vedno popravlja, a oklopnica »Queen Elizabeth« zahteva za popravila še daljši čas. Zelo zanimivo je končno primerjati izgube obeh mornaric. Od začetka vojne je Anglija po lastnem priznanju izgubila v Sredozemskem morju 11 križark, mi pa smo jih izgubili samo 7 izmed 19, ki so bile 1940 v službi, vsehvi tiste tri, ki smo jih izgubili v noči 28. marca 1941 zaradi popolne številčne nadmoči sovražnika in po zaslugi posebnih instrumentov, s katerimi tisti čas še nismo razpolagali. In razumljivih razlogov ni mogoče povedati, koliko novih ladij je prešlo v službo naše mornarice, zastojute za omeniti, da jih ni malo. Lahko tedaj trdimo, da vzdržuje Kr. mornarica še nadalje neovirano nadvlado v Sredozemlju in da bo s silnimi edinicami, ki jo sestavljajo, ter po zaslugi dovršene tehnike, poguma in napadalnega duha svojih posadk imela vedno nadmoč nad sovražnikovim brodovjem.

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 12. jul. Nemško vrhovno poveljstvo poroča: V južnem odseku vzhodne fronte zasledujejo brzi oddelki in motorizirane pešadijske divizije brez prestanka poraženega sovražnika. Krajevni odpor je bil povsod zlomljen. V Rostovu in drugih lukah ob kavkaški obali so bili bombardirani in zadeti vojno važni vojaški cilji. Razbremenilni napadi sovražnika severozapadno od Voroneža so bili tudi večerj brezuspešni. Ob sodelovanju letalstva je bilo pri tem uničenih 63 sovražnih tankov.
Na prostoru severno in severozapadno od Orla je ponovil sovražnik svoje napade z močnejšimi pešadijskimi in tankovskimi oddelki. Ob uspešnem sodelovanju letalstva so bili ti napadi po hudih borbah zavrnjeni. Tudi na fronti pri Volhovu so se sovražni napadi zlomili ob krvavih izgubah.
Sovjetsko letalstvo je izgubilo večerj 74 letal. Šest lastnih letal pogrešamo.
V Egiptu trajajo hude borbe za položaje pri El Alameinu dalje. Bojna in strmojavna letala so napadla angleške položaje in motorizirane oddelke z bombami težkega in najtežjega kalibra ter prizadejala sovražniku veliko škodo. V zračnih borbah so nemški in italijanski lovci sestrelili 14 sovražnih letal.
Na Maltil so bila zopet bombardirana angleška letalska oporišča.

Ob južni obali Anglije so potopila bojna letala dva rušilca iz oddelka sovražnega vojnega brodovja. V pretekli noči so bojna letala bombardirala vojno važne cilje na vzhodni obali Anglije. V južnem delu kanala sv. Jurija je bila v napadu na nek konvoj hudo poškodovana z bombami tovorna ladja.
Po brezuspešnem motilnem napadu na Flensburg v večerjnih večernih urah so v noči na nedeljo angleški bombniki napadli Gdansk. Z zažigalnimi in eksplozivnimi bombami so povzročili zlasti v stanovanjskih okrajih znatno škodo. V neki bolnišnici je bilo ubitih veliko število otrok. Štiri napadajoči bombniki so bili sestreljeni.

Kakor je bilo objavljeno že s posebnim poročilom, so potopile nemške podmornice na Atlantiku in v ameriških obalnih vodah 18 sovražnih ladij s skupno 116.000 tonami. Nadaljnja tovorna ladja s 7.000 tonami je bila poškodovana s torpedi. Tri transportne jadrnice je potopilo topništvo. S tem so nemške podmornice na Atlantiku v Severnem ledenem morju in v Sredozemskem morju potopile v času od 1. julija dalje skupno 34 ladij z 225.900 tonami in so s tem zopet hudo prizadele sovražno oskrbovalno plovbo na vseh frontah.

in ki navaja istočasno, da je smatrati prvo fazo ofenzive na vzhodu za zaključeno. Uspeh v tej prvi fazi se da presoditi s sledečih stališč:

1. Sovražnika je bilo mogoče presenetiti, čeprav je bila ofenziva napovedana in se je začela kasneje, nego je sovražnik pričakoval. Nemško vrhovno poveljstvo je izkoristilo izkušnje preteklega leta in med zimo. Uspešno mu je predvsem osredotočiti na določenem odseku velike sile. Sovražni zračni izvidniki so bili prevarani z navideznimi koncentracijami čet. To je bilo mogoče doseči po zaslugi najvišje stopnje motorizacije, ki so jo dosegle nemške napadalne formacije in ki jih je mogoče prenesti iz pasu v drugi pas v najkrajšem času. Sovražni izvidniki so bili prevarani tudi, kar se tiče domnevnega operacijskega področja in morebitnega razvoja operacij.

2. Prava ofenziva je bila pripravljena na podlagi novih taktičnih in strateških načel. Dejansko je bilo mogoče napasti in prebiti na široki fronti sovražne črte. Boljševiki niso niti od daleč pričakovali, da bi se mogla fronta razviti na daljavo več nego 300 km. Pripomniti je treba, da so imeli boljševiki med Doncem in Donom dovolj časa, da bi zgradili utrube in da so te tudi storiili.

3. Nemci so onesposobili sovražnikove strateške načrte, vsehvi tistega, ki ga vsebuje proslulo Timošenkovo dnevno povelje. Kakor je znano, je nameraval sovjetski maršal ustvariti z umikom v dobrem redu neko vrsto strateške praznine in prevrniti s svoje strani načrte nemškega vrhovnega poveljstva.

4. Dejstvo, da je bilo Don mogoče doseči na fronti 350 km, ne izdaja samo obsežnosti zasedenega ozemlja, temveč je jasno, da so bila na ta način ustvarjena nova oporišča za bodoče operacije. Ustvaril se je položaj, ki upravičuje najboljše nade za bodočnost. Številke o ujetnikih in plenu potrjujejo končno, da se je strategija elastične obrambe, kakor si jo je zamišljal Timošenko, izjalovila.

Bombe na Anglijo

Stockholm, 12. jul. d. V nedeljo v zgodnjih jutranjih urah so formacije nemških letal napadle neko imenoma nenavedeno mesto ob vzhodni angleški obali. O tem je bilo davi v Londonu objavljeno posebno poročilo, ki ne navaja še nikakih podrobnosti o obsegu napada, marveč priznava samo, da je bila od vrženih bomb v dotičnem mestu povzročena materialna škoda.

Berlin, 12. jul. d. V teku oboroženih izvidniških akcij nemškega letalstva nad britanskim teritorialnim vodovjem ter nad obalnim področjem britanskega otočja so v noči na soboto nemška letala napadla tudi neko imenoma nenavedeno pristaniško mesto v južni Angliji. Kakor javljajo v soboto zvečer s pristojnega nemškega vojaškega mesta, so se napadi končali z ugodnim rezultatom in so se vsa nemška letala nepoškodovano vrnila na svoja oporišča.

196 angleških letal uničenih v 14 dneh

Berlin, 12. jul. d. Iz podatkov, ki so bili v soboto popoldne objavljeni na pristojnem vojaškem mestu v Berlinu, je razvidno, da je britansko letalstvo v razdobju od 27. junija do 9. julija izgubilo v borbah na raznih vojnih področjih vsega skupaj 196 letal. V borbah proti britanskim silam je v istem razdobju izgubilo nemško letalstvo samo 34 letal.

Španski poslanik pri nemških internirancih v Braziliji

Buenos Aires, 12. jul. d. Španski poslanik pri braziljski vladi Fernandez Cuesta, ki zastopa interese nemškega Rajha v Braziliji, je večerj odpotoval v Južno Brazilijo, kjer bo inspiciral taborišča, v katerih so bili po informacijah iz Ria de Janeira internirani nemški podaniki v Braziliji.

Kritičen položaj Angležev v Egiptu

Spričo vedno bolj kritičnega položaja je angleško poveljstvo uvedlo najstrežjo cenzuro poročil

Stockholm, 12. jul. d. Dopisniki švedskih listov javljajo iz Londona, da je po nekaj dneh relativnega zatišja spet znova vzplamtel bitka v Egiptu. Iz Kaira prihajajo zaradi drakoničnih cenzurnih ukrepov sicer zelo redka in neizbrpna poročila, vendar sklepajo iz njih švedski dopisniki, da so borbe severno in južno od El Alameina spet dosegle veliko srditost. Švedski dopisniki pravijo, da prevladuje v Londonu vtis, kakor da se je pričela končna borba za Aleksandrijo. Naravno pa zaradi pomanjkljivih informacij dopisniki švedskega časopisja ne vedo poročati, na čevagi strani je iniciativa. Dejstvo je, da je maršal Rommel dobil nova ojačenja in da je tudi poveljnik britanskih sil general Auchinleck vrgel v borbo nove rezerve. Kako se borba v Egiptu razvija, je docela nemogoče presoditi, ker vojaška cenzura v Kairu ne propušča nikakih izbrpnih poročil, iz katerih bi bilo mogoče ustvariti si približno pregledno sliko o položaju.
Kakor javljajo švedski dopisniki, pa v

londonskih službenih krogih prej ko slej z vsem poudarkom svare pred preuranjenim optimizmom. Trije angleški vojni dopisniki, ki so delovali na egiptskem bojišču, so bili iz bojne črte poslani nazaj v Kairo in sicer na osebno zahtevo britanskega vrhovnega poveljnika Auchinlecka. Kakor se je izvedelo v soboto zvečer, so bili zavrnjeni vojni poročevalci zastopniki agencije Reuter ter listov »Daily Herald« in »Daily Skeech«. Poročila iz Kaira, ki jih vizirajo dopisniki švedskih listov, vele, da je general Auchinleck osebno dal navodila, kaj in kako se sme poročati o poteku bitke v Egiptu. Angleški poročevalci so bili umaknjeni s fronte zaradi svojih preveč optimističnih poročil. V angleškem tisku so se namreč že pojavile vesti, ki so predvidevale nekašen Rommelov umik, za kar seveda niti na pristojnem britanskem vojaškem mestu niso mogli najti potrebne utemeljitve. Po dosedanjem poteku obnovljene bitke pri El Alameinu je razvidno iz kratkega poročila agencije »Exchange Te-

Sovjetski napad pri Orlu zdrobljen

Sovražnik je imel hude izgube in material

Berlin, 12. jul. d. K večerjšnjemu nemškemu vojnemu poročilu je bilo v soboto popoldne v vrhovnem poveljstvu nemških oboroženih sil dano še naslednje pojasnilo:

Na odseku severno in severozapadno od Orla so nemške čete zdrobile velik sovjetski napad, ki ga je pričel sovražnik z namenom razbremeniti južni del vzhodnega bojišča že pred nekaj dnevi. Sovražnikov napad je bil izvršen ob podpori mnogih tankovskih brigad in precejšnje števila letalskih formacij. V tridih borbah so nemške čete, podprte od tankovskih oddelkov topništva in letalstva, zavrnilo sovjetski naval ter spet izravnale majhne lokalne vdore, katere je uspelo sovražniku potisniti v nemške črte ob začetnih napadih. Sovražniku so bile pri tem prizadejane težke izgube. Kakor javljajo zanesljiva poročila s fronte, je v teh napadalnih borbah sovražnik izgubil poleg velikega števila pehote tudi 320 oklopnih vozil. Razen tega je bilo od nemškega letalstva uničenih še nadaljnjih 70 sovražnikovih oklopnih vozil. Severno od Orla so nemške čete spet zasedle dve naselji, v katere je sovražnik vdrl v predhodnih borbah. Ponovni poizkusi sovražnikovih oddelkov, da bi prodrl skozi nemške črte na obširnem, zelo

gozdnatem ozemlju, so se izjalovili ob budnosti in žilavosti nemških čet, ki so branile tamkajšnje položaje. V teh borbah so skupine nemških strmojavnih in borbenih letal samo v četrtek uničile mnogostevilne sovražnikove topove, ki so bili spravljeni na postojanke ob posameznih rekah kakor tudi na gozdnih obronkih vojnega področja. Posebno napadi nemških strmojavnih letal na sovražnikove tankovske formacije so v veliki meri olajšali delo nemške pehote. Ko so Sovjeti spet na neki točki poskušali napasti nemške položaje ob podpori najmodernejših tankov, so nemška borbena letala posegla v boj ter samo v četrtek na tej točki razbila 20 sovražnikovih tankov ter 70 motornih vozil. Naslednjo noč so ista borbena letala nadaljevala z napadi na kolone sovražnikove pehote v zaledju ter so zanesla borbo na področje jugozapadno od Moskve. Vsi sovražnikovi poizkusi, da bi v borbe pri Orlu spravil množice novih svežih čet in potrebnega vojnega materiala, so bili v kali zadušeni. Nemško lovsko letalstvo je v borbah s sovražnikovim letalstvom uspešno podpiralo nemške operacije na terenu ter je v silovitih zračnih spopadih s sovražnikovim brez lastnih izgub sestrelilo 21 sovražnih letal.

Letalstvo izdatno podpira operacije

Berlin, 12. julija d. Podpirajoč nemško ofenzivne operacije severno od Voroneža so tudi v petek skupine nemških bombniških, borbenih in rušilnih letal uspešno posegale v borbe na terenu ter ponovno razpršile zbirališča sovražnikovih tankov in čet. Kakor javljajo v soboto popoldne s pristojnega nemškega vojaškega mesta, so druge skupine nemškega letalstva nadaljevale s svojimi napadalnimi operacijami na mostišča na Donu ter uničevale sovražnikove oddelke, ki so nemškim silam branili prestop reke. Prav tako so skupine nemških letal uspešno rušile železniške proge v ozadju sovražnikove bojne črte. V petek so po dostelj zbranih podatkih nemške letalske sile v okviru teh operacij sestrelile 45 sovjetških letal. Na področju jugozapadno od Sušičev so skupine nemških bombnikov in formacije nemških borbenih letal napadle zbirališča sovražnikovih čet in tankov. 13 sovražnikovih težkih tankov je bilo zadetih od bomb in tako hudo poškodovanih, da so bili izločeni iz borbe. Nadalje so nemška letala z velikimi bombnimi zadetki izločila iz borbe več sovražnikovih topniških postojank. Tudi na področju pri mestu Bjeleju na centralnem sektorju vzhodnega bojišča so nemška letala uspešno bombardirala zbirališča sovražnikovih čet. Po dostelj

zbranih podatkih je bilo na centralnem sektorju vzhodne fronte sestreljenih v okviru teh operacij 16 sovražnih letal.

Berlin, 12. jul. d. V nemških ofenzivnih operacijah na južnem delu vzhodne fronte, kakor tudi pri razbremenilnih protinapadih, ki jih poskuša sovražnik na frontnih odsekih severno od ofenzivnega vojnega področja, igra posebno odločilno vlogo na obeh straneh letalstvo. Sovjeti se zlasti v svojih protinapadih poslužujejo znatnih letalskih sil, kar je razvidno tudi iz ogromnih izgub, ki jih je zadnje dni utrpelo sovjetsko letalstvo. Kakor je bilo v soboto objavljeno na pristojnem nemškem vojaškem mestu, je samo v okviru operacij v petek in v noči od petka na soboto sovjetsko letalstvo na vseh sektorjih izgubilo 94 letal. Nemško letalstvo je izgubilo vsega skupaj samo 7 aparatov.

Prva faza ofenzive na vzhodu zaključena

Berlin, 12. jul. s. Posebno poročilo nemškega vrhovnega poveljstva nemške poluradni komentar, ki govori o vojnem uspehu, ki ga je doseglo nemško in zavezniško orožje v manj nego dveh tednih

Operacijski program osi

Sedanje operacije na raznih bojiščih so samo priprava za izvedbo obsežnega programa, ki stremi po popolni izolaciji Sovjetske zveze

Zeneva, 12. jul. d. Londonski dopisnik »Journal de Geneve« poroča, da so vojaški opazovalci prepričani, da niso sedanje vojaške operacije nič drugega nego priprava in da hočejo velesile osl izvršiti program, ki stremi za popolno izolacijo Rusije. Napadi proti konvojem in Arktičnem morju, ofenziva na vzhodni fronti in izkrcanje Japoncev na Aleutskih otokih so tri glavne točke tega programa. Istočasno je narasla delavnost osnih podmornic v Atlantiku in zavezniško trgovsko brodogojstvo ima v tem odseku ogromne izgube, medtem ko zavirajo Japonci

s svoje strani plovo ob zapadnih obalah ameriške celine. Na kopnem nadaljujejo Japonci končno svojo ofenzivo v Čekiang, da bi nevtralizirala vsa oporišča, ki bi jih mogli Kitajci in zavezniški uporabljati za napade na Japonsko. Istočasno napredujejo Italijani in Nemci v Egiptu, medtem ko sta na vzhodni fronti ogrožena tudi Kavkaz in Irak. V Londonu pravijo, da je ta načrt jasen. Osne sile manevrirajo, da utrdijo svoje položaje. Ko bo izvršen ta prvi korak, bodo nadaljevale z odločilnimi akcijami.

Gandhi stopa zopet na plan

za osvoboditev Indije izpod angleškega jarma

Sanghaj, 12. jul. d. Po informacijah iz Wadhe v Indiji se pripravljajo pod vodstvom Gandhija nov indijski pokret proti britanskemu gospostvu v Indiji. Poročila iz Wardhe javljajo, da zaseda tamkaj izvršni odbor vseindijskega nacionalnega kongresa, ki je že sklenil konkretne ukrepe za novo indijsko akcijo.

Bangkok, 12. jul. d. Iz Sevagrama, bivališča indskega voditelja Mahatma Gandhija javljajo, da je tamkaj pričel zasedati delovni odbor Indijskega kongresa, ki razpravlja o splošnem položaju v Indiji. Kakor javljajo nadalje iz Delhija, je delovni odbor sprejel resolucijo, ki se tiče evakuacije civilnega prebivalstva z ogroženih predelov Indije ter konfiskacije naseljenih poslopij in zaplembe prevoznih sredstev.

Nadalje javljajo iz Wardhe, da je bilo na zasedanju izvršnega odbora indijskega kongresa sklenjeno zahtevati ukinitve davka na sol za vse obalne pokrajine Indije.

Timošenkove priprave za obrambo Kavkaza

Berlin, 11. jul. Glede na možnosti razvoja nemške ofenzive na vzhodnem bojišču poudarjajo v pristojnih berlinskih krogih še nadalje, da sicer ni mogoče podati o tem podrobnih pojavnih, da pa lahko tudi vsak povprečen človek na osnovi dejstev razume, da se je vse doslej in se bo tudi v bodoče razvijalo po načrtih vrhovnega nemškega poveljstva, ki je že v naprej razvoj dogodkov videlo, med drugim tudi najnovejši Timošenkov poizkus, da bi se izvedla nemških načrtov preprečila s splošnim strateškim umikom. Ta poslednji in brezupni poizkus sovjetskega maršala ne bo samo propadel, temveč bo istočasno olajšal maršalu Bocku izvedbo njegovih načrtov.

izvodnja tankov že zelo zmanjšala. Zato je razumljivo, zakaj pričakuje sovjetsko poveljstvo ameriške tanke kot svoje nujno potrebno orožje za odločilno bitko. Ameriški tanki pa so bili samo poslani, a niso prišli na svoj cilj, ker so končali na dnu morja skupno z vsemi 35 la djami, ki so jih prevzale.

Nadaljnje nemško prodiranje proti vzhodu bo razen tega imelo zelo ugodne posledice za zkoriščenje rudniških in industrijskih bogastev Ukrajine. Agencija »Dienst aus Deutschland« piše n. pr., da so doslej razne okolnosti začelo preprečevale popolno izkoriščanje teh bogastev. Še pred nekaj tedni so bili Nemci zaposleni predvsem s graditvijo obrambnih naprav in jim ni bilo mogoče izkoristiti velikih ležišč premoga, kakor tudi ni bilo mogoče vzpostaviti obrata na doneškem industrijskem področju. Razen tega so boljše ob evakuaciji Ukrajine odnesli s seboj večji del industrijskih in rudniških naprav, zaradi česar so se okupacijske oblasti znašle pred težkimi problemi. Razumljivo je nadalje, da je bil tudi železniški park dostej na razpolago predvsem za prevoze vojaškega značaja. Do padca Sevastopolja ni bilo torej možnosti za izkoristanje železniških zvez za prevoze različnih industrijskih proizvodov. Spričo zmagovitega napredovanja ofenzive je večina teh ovir sedaj odpadla. Leta 1939. so v Doneški kotlini izkopali približno 81 milijonov ton premoga in sicer približno 90 odstotkov na ukrajinskem ozemlju, ostanek pa v bližnji pokrajini ob reki Don. Teh 81 milijonov ton premoga je predstavljalo dve tretjini celotne sovjetske premogovne proizvodnje. Ob obali Donca in v zapadni Ukrajini so razen tega bogata ležišča lignita, ki bi lahko vrgla v bližnji bodočnosti proizvodnjo več milijonov ton na leto. Lignit je ogromnega pomena tudi za električno proizvodnjo. Razen tega je v Ukrajini tudi nekaj petrolejskih ležišč in v zadnjih letih so v sovjetskih listih poročali o odkritju novih petrolejskih vrelcev v severni Ukrajini. Nemške in rumunske oblasti so nadalje v zadnjem času močno izkoristale ležišča magnezija pri Nikopolju, ki so bila manj poškodovana kakor premogovniki. Zelo pomembno ležišče magnezija je tudi pri Krivem rogu, ki bi lahko pokrilo celokupne potrebe vseh zavezniških evropskih držav. (Piccolo.)

Kitajski grozi katastrofalna poplava

Na stotisoče kvadratnih kilometrov rodovitne zemlje vzdolž Rumene reke v nevarnosti

Nanking, 12. jul. d. Kitajski grozi nova katastrofalna poplava, kakor javljajo alarmantna poročila, prihajajoča s pokrajini vzdolž Rumene reke (Jangcei). Zaradi dolgotrajnega zadnjega deževja je Rumena reka posebno narasla v svojem srednjem teku in trenutno najbolj ogroža ozemlje na prostoru okrog Hankova. Kakor javljajo zadnja poročila, se vodna gladina Rumene reke z veliko brzino dviga in bliža vrhu rečnih nasipov. V soboto zvečer je bila pri Hankovu gladina vode le še 20 palcev nižja od najvišjega stanja,

ki ga je reka dosegla ob priliki katastrofalne poplave leta 1931. Tedaj je Rumena reka prodrla čez nasipe in poplavlja 750 tisoč kvadratnih kilometrov rodovitnih tal. Več milijonov prebivalcev se je moralo odseliti iz obrežnih pasov, vendar pa je tedaj okrog 150.000 Kitajcev utonilo v valovih. Trenotno grozi največja opasnost v Hankovu in Nankingu. Oblastva so pa tudi drugod pokrenila potrebne varnostne mere. Kakor javljajo v soboto je bilo prebivalstvo z nižje ležečih predmestij v Hankovu že evakuirano.

Beograd ima zdaj

295.000 prebivalcev

Beograd, 12. jul. d. 24. junija je bilo v Beogradu izvedeno ljudsko štetje, ki je pokazalo, da šteje srbska prestolnica danes 295.700 prebivalcev.

Obsodbe za politične zločine na Hrvaškem razveljavljene

Zagreb, 12. julija s. Tukaj so objavili zakonski odlok, ki razveljavlja vse sodbe za politične zločine, ki so jih izrekli bivša jugoslovanska sodišča do 10. aprila 1941. Izvzete so samo sodbe zavoljo komunistične propagande.

Ukrajinska jajca za Nemčijo

Berlin, 12. julija s. Listi poročajo, da so prispeli iz Ukrajine prvi transporti jajc. Poleg tega, da prehranjuje vojsko, zasledbene čete in civilno prebivalstvo, so mogli ukrajinski perutinarji poslati v zadnjih 6 mesecih v Nemčijo okrog 15 milijonov jajc, ki so prišla sedaj na trg.

Desmrtna ječa za tatvine krušnih nakaznic

Pariz, 12. julija s. Posebno sodišče je obsodilo na dosmrtno ječo 6 hudodelcev, ki so bili obtoženi, da so v Lilleu ukradli 6000 krušnih izkaznic.

Povratak ministra

Riccardija v Rim

Rim, 12. julija s. Iz Monakova se je vrnil v Rim minister Riccardi v spremstvu visokih funkcionarjev svojega oddelka. Na postaji so ga pričakali nemški veleposlanik v Mackensen in druga oblastva ter funkcionarji ministrstva za zamenjavo in valute

Svečana otvoritev

italijanske razstave v Tokiju

Tokio, 12. julija s. Svečano ceremonijo se je otvorila razstava Leonarda da Vincijske svečanosti se je udeležila Kr. Vis. princ general Cunemori Kanja, ki je sprejel kr. italijanski veleposlanik. Ceremoniji so prisostvovali tudi zunanji minister Togo, minister Tani, šef propagandnega urada admiral Suetsugu, baron Mitsui, visoki častniki, člani diplomatskega zbora, apostolski delegat in tajnik fašija.

Iz Spodnje Štajerske

Smrt uglednega gospodarja. Na svojem domu v Framu pri Mariboru je za posledicami nevarne operacije umrl znani mariborski spediter g. Anton Lupša, star 55 let. Pogreb, ki je bil dne 30. junija v Framu, je nazorno izpričal, kako priljubljen je bil pokojnik v vseh krogih prebivalstva. Po rodu je bil Lupša iz Prosecca, ob koncu prve svetovne vojne pa se je naselil v Mariboru, kjer je ustanovil svoje podjetje, ki je v kratkem zavzelo lep razmah. V bolnici je iskal pomoči na kliniki v Gradcu. Dal se je operirati, a je kmalu nato podlegel. Zapuščil je soprogo in dve hčerki. Antonu Lupšu bliag spomin, njegovi rodbini iskreno sočutilje.

Smrt in življenje. Na Teharju so se od 29. junija do 6. julija poročili: Janez Ojstrž in Terezija Krulčeva ter Alojz Jager in Karolina Kosovčičeva, umrl pa je Henrik Flis. V Slovenjem Gradcu sta bila od 29. junija do 6. julija dva poroda. V Mozirju so zabeležili v prvi polovici letošnjega leta 37 porodov, 3 poroke in 17 smrti.

O ribarstvu na Spodnjem Štajerskem je izdal šef civilne uprave novo odredbo, v kateri zlasti natančno določa območja ribarskih društev v Mariboru, Ljutomeru, Ptuj in Celju. Istočasno je objavil v svojem uradnem listu nove gozdarske predpise za Spodnje Štajersko ter določbe o shranjevanju, prevažanju in uporabi različnega razstreliva.

Nesreča zaradi splešenega konja. V neki mariborski ulici se je pred avtom splašil konj 51-letnega izvožaka Jurija Osvaltiča. Konj je zdiral po ulici, izvožek se je pri tem padel pod kolesa in dobil hude poškodbe na glavi. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico, kjer se zdravi tudi 17-letni kolarski vajenec Alojz Velej, ki se je pri delu nevarno usekal z nožem v levo nogo.

Z Gorenjskega

Na vzhodni fronti so padli naslednji koronjski rojaki: 28letni Oskar Leu, podčastnik v kolesarskem bataljonu, 21letni pionirski deseterik Hans Seyr, 31letni višji deseterik Hans Buchacher, 20letni maturant Kurt Koinitsch, prostovoljec pri SS standardi »Adolf Hitler«, sanitetni podčastnik Matija Pinter, 22letni Oskar Oberhuber, prostovoljec pri orozju SS, ter brata Rudolf in Jožef Santner. Prvi je bil star 23 let, služil je pri lovskem polku in je padel 16. maja, drugi pa je bil star 22 let in je padel 31. maja.

Pet oseb zadetih od strela. 38letna posestnica Helena Mertičeva in 20letna gospodinja pomočnica Marija Partulakova sta v gozdu blizu Gospe Svete nabirali jagode in borovnice. Zasačila ju je nevihta. Poiskali sta zavetja pod drevesom in pridružil se jima je še 22letni kmečki sin Jožef Sinko, ki je tam blizu napravil drva. Sredi naliva sta prihiteli pod drevo še dve ženski. Naenkrat je tresčila strela v drevo in vsi trije imenovani so dobili hude opekline po vsem životu. Marija Partulakova je zlasti poškodovana na nogah. Ostali dve ženski pa sta srečno odnesli. Poškodovanci so bili prepeljani v celovško bolnišnico.

Družina rešena pred utopitvenjem. V noči od 6. na 7. julija je razsajala huda nevihta na Korškem, zlasti v pokrajini Kolbnice. Potoček se je spremenil v silovit hudournik, ki je preplaval vrtove in travnike in zalil nekatera poslopja. Ponekod je voda utrla vrata in nanosila do 80 cm visoko peska in blata po kuhinjah, jedilnicah in spalnicah. Posestnica Huberjeva je bila še budna, vendar ni mogla svojih dveh otrok, ki sta spala v sobi, spraviti na varno. Potegnila ju je s postelje in ju je zavlekla v kuhinjo, kjer je pohištvo že kar plavalo. S poslednjimi silami je mati obvarovala svoja dva otroka, da nista utonila v blatni vodi. Njune klice na pomoč je čul sosed, gozdni službenec Alfonz Fürstauer, ki je za silo obleden pohitel na pomoč in je s tveganjem lastnega življenja vdrl v Huberjevo hišico. Rešil je s skrajnim naporom mater in oba otroka. Po rešitvi so mater Huberjevo zapustili živci, vendar si je pozneje spet opomogla.

Radio Ljubljana

PONEDELJEK, 13. JULIJA 1942-XX

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Slovenska glasba. 8.00: Napoved časa. Poročila in italijansčini. 12.20: Na harmoniki igra Avgust Stanko. 12.40: Koncert alisticke Rachele Buffoni; pri klavirju Mario Chesl. 13.00: Napoved časa. Poročila v italijansčini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.20: Iz znanih filmov. Orkester vodi dirigent Barzizza. 14.00: Poročila v italijansčini. 14.15: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijance. Pisana glasba. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Orgelski koncert Pavla Rancigaja; sodeluje altistica Franja Golobova — prenos iz cerkve sv. Petra v Ljubljani. 17.45: Opera glasba. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Pesmi in napevi. 20.00: Napoved časa. Poročila in italijansčini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Simfonični koncert. Vodi dirigent Alceo Toni. V odmoru: predavanje v slovenščini. 22.00: Zanimivost v slovenščini. 22.10: Novi orkester melodij pod vodstvom dirigenta Franje. 22.45: Poročila in italijansčini.

Kratka, a huda nevihta

Ljubljana, 12. julija.

V soboto pozno popoldne je Ljubljano obiskala kratka, toda precej huda nevihta. Ze vse zadnje dni je kazalo na izjemno vroč vremen. Prvo letošnje nevihto smo imeli v Ljubljani v petek 3. t. m. Dolajce pa je precej huda nevihta obiskala na praznik Sv. Petra in Pavla. Takrat se je nevihta izognila Ljubljani in se je nato razbescnela okoli petih popoldne po vsem novomeškem bčolišu. Med strahovitim bliskanjem in treskanjem se je vili močan naliv, ki se je pa v južnih krajih novomeške okolice kmalu izpremenil v točo. Kakor lešniki debela toča je dobre pol ure neprestano klestila novomeška polja in sadonosnike, še posebno nad Verdunom in Sv. Joštom, dočim Novo mesto s severno okolico ni bilo prizadeto od toče.

Julij je prinesel izpočetka soprojno vreme, po prvi nevihti 3. t. m. pa je sledila spet vrsta lepih dni. Najnižja jutrnja temperatura v Juliju je bila takoj prvi dan, ko je živo srebro doseglo komaj 12 stop. C, vendar se je čez dan povzpelo na 27 st. C. Zelo visoka jutrnja temperatura je bila pred nevihto 3. t. m., ko je znašala 17 stopinj C. Prvi nevihti so sledili lepi dnevi in se je jutrnja temperatura sukala okrog 14 do 16 stop. C, čez dan pa je segala v bližino 30 stop. Trikrat se je živo srebro doslej v Juliju povzpelo tudi nad to mero. Najvišja dosedanja temperatura je bila pretekli petek, ko je živo srebro doseglo 32.2 stop. C. V soboto zjutraj je bilo živo srebro že zgodaj na 17.6 stop. C, oblaki so preprežili nebo in zavladala je močna soparica. Čeprav živo srebro čez dan ni več doseglo 30 stop. C, je vendar bilo pričakovati skorajšnje spremembe vremena.

In že se je pozno popoldne (okrog 17. ure) sprostila nevihta. Zavladal je močan piš, nekakrat je silovito tresčilo. Med silnim nalivom je začela padati toča, ki je bila mestoma precej debela. Že med nalivom in vsipanjem toče pa je začelo spet sijati sonce. Kmalu sta se piš in naliv ugnala in tako menda ni bila prizadajana prehuda škoda na sadnem drevju, ki je letos izredno bogato obloženo, pa tudi ne po vrtovih in poljih. Ozračje se je po nevihti prijetno ohladilo, zlasti noč je bila spet osvobodena. V nedeljskem jutru je živo srebro zabeležilo komaj 13.4 stop. C. Spet je posijalo sonce, svež veter pa je razgnal oblake, ki so se še nadalje vzdrževali na nebu. Dež v soboto je bil prekratek, da bi bil zadosti zalil vrtove in polja. Suša nastopa drugič v letošnjem letu in bi bilo treba, da bi kakšno noč prijetno in mirno deževalo.

Nezrel krompir škoduje

Škodljivost nezrelega krompirja naše gospodinje še mnogo premalo poznajo, zato pa pri nas pojem prav mnogo nezrelega krompirja ter zaradi uživanja nezdravega krompirja nastale prebavne motnje navadno prav po nedolžnem pripisujemo zgodnjemu sadju. Če se pri krompirju koža sama lušči, je to znamenje, da krompir še ni dozorel ter zato tudi še ni užiten. Nezreli

krompir pa dobi na svetlobi tudi zelene pege, ki nastanejo zaradi strupa solanina. Ta strup najbolj poznamo pri naši splošno znani rastlini razhudniku (Solanum dulce amarum), prav bližnjim sorodniku krompirja, paradiznika in tobaka.

Solanin iz nezrelega krompirja povzroča predvsem razna vnetja prebavil, ki so lahko tudi prav nevarna ter zelo podobna pravi grizi. Zgodnjeje krompirja imamo pa precej sort, zato pri zgodnjem krompirju nikdar ne smemo gledati na debelost ter po njej ceniti krompirjeve dozorelosti, saj so vse zgodnje sorte krompirja nežne in drobno gomoljnate. Glavno znamenje zrelega krompirja je popolnoma razviti otup, ki se trdo drži gomolja ter ga s prstom ne moremo odrgniti. Na njivi in na vrtu pa zreli krompir ločimo od nezrelega po tem, da se gomolji nezrelega krompirja držijo še drug drugega, med tem ko so pri zrelem krompirju gomolji popolnoma rahlo ali pa skoraj nič povezani med seboj.

S prodajo in uživanjem nezrelega krompirja ne škodujemo samo zdravju, temveč tudi splošni prehrani, ker imamo sedaj od nezrelega krompirja samo škodo, pozneje bi pa od dozorelega krompirja imeli mnogo dobrega in zdravega pridelka. Naravno je, da v topli Italiji kakor drugi sadeži in pridelki tudi krompir prej dozori ko pri nas ter se zato lahko zanesemo, da je uvoženi krompir in ves sedaj razdeljeni krompir popolnoma zrel ter ni zdravju prav nič škodljiv, temveč res zdrava, izdatna ter poceni hrana.

Med domačimi sortami krompirja je pri nas že zrel edino kifeličar, v kratkem bo dozorel tudi že holandski zgodnji krompir »Bintje«, blizu je pa tudi že čas za dozorelite našega imenitnega zgodnjega rožnika, a skoraj vse druge sorte krompirja, ki so doma pridelane, so sedaj še nezrele in zdravju škodljive. Če bomo sedaj kopali nezoreli pozni krompir, bomo oboleli, čeni pa ne bomo imeli kaj jesti. Tako opozarjamo lastnike in najemnike vrtov ter njiv na škodljive posledice nezrelega krompirja, še prav posebno pa opominjamo tavorce, ki kopljejo krompir vse vprek, da z uživanjem nezrelega krompirja posebno pri slabo hranjenih lahko povzročijo nevarne bolezni.

Objave

Razstava umetnin Nikolaja Pirnata in Rajka Slapernika v Obersnelovi galeriji na Gosposvetki cesti je bila v soboto in v nedeljo deležna večje pozornosti občinstva kakor prejšnje dni. Priporočamo vsem ljubiteljem umetnosti, da obiščejo obvede razstavi, ki nudita zanimiv pogled v delavnico dveh naših pomembnih umetnikov.

u— Sprejemni izpiti za srednje šole. Zasebni pouk iz vseh predmetov za zmeren honorar. Prijavljanje dnevo od 9—12. Trgovski dom, Gregorčičeva 27, pritriljeje. Nudijo se tudi instrukcije za popravne izpite.

Mlad poštni uradnik rešil dve življenji

Novo mesto, 11. julija.

Sedanji prav pasje vroči julijski poletni dnevi privabljajo vsak dan na bregove Krke številne kopalce. Od starega Seilovega jezca do prečenskega gozda poseono popoldne kar mrgoli kopalcev, ki uživajo blagodat letos izredno tople in prijetne Krke. Pomanjkanje pravega kopališča pa nosi s seboj tudi nevarnost pogostih kopalnih nesreč, kar je posebno razumljivo, saj je splošno znano, da Krka kljub vsem svojim idealnim kopalnim pogojem predstavlja zaradi svojih globlin in neštetihi toplih in mrzlih vrelcev za neizurjene plavče marskdo nevarnost in je zatorej previdnost vedno na mestu.

Poleg stare žage na drugem Seilovem jezcu postajajo Novomeščanom tako zvane »plitvine« tik pod glavno novomeško zelenišnico postajo s svojim obrežjem vse do bršljanskega kolena Krke vedno bolj priljubljeno naravno kopališče. Tako se je tudi v petek popoldne sončila in kopala ob bršljanskem kolenu Krke tik pod prečenskim gozdom večja družba, v kateri pa je bilo tudi nekoliko neplavalcev. Na tem kraju ima Krka že tik ob bregu dobre tri metre globline in je zatorej še prav po-

sebno nevarna za neplavalce. Ko se je eden iz te družbe igral na bregu, mu je nenadoma spodrsnilo in je padel v Krko. Nevešč plavanja se je pričel takoj potapljati. Njegov tovariš, ki pa tudi ni bil kaj prida plavec, mu je takoj priplaval na pomoč, vendar ga je prvi ponesrečenec v smrtni grozi potegnil s seboj v globlino in oba sta izginila na rečno dno. Opozorjen od ostalih kopalcev, je mladi novomeški poštni uradnik g. Lado Malis, ki se je sončil v bližini in je znan sportnik, takoj skočil v vodo, se potopil in privlekel z dna prvega utopjenca, za njim pa še tudi drugega. Z vztrajnim in umetnim dihanjem se mu je nato posrečilo, da je kmalu oživel oba utopjenca, ki jima nitj ni bilo potrebno iskati zdravniške pomoči in sta se lahko sama napotila domov.

Veliko junaštvo in brezmejno požrtvovalnost mladega poštnega uradnika g. Malisa, ki je ob tveganju lastnega življenja rešil kar dve človeški življenji, zasluži vse priznanje in pohvalo. Obenem pa naj bo ta primer tudi opomin vsem ostalim kopalcem in to posebno neplavalcem, da je pri kopanju v Krki potrebna čim večja pazljivost.

SPORT

Zadnje kolo in zadnje nade

Konec prvenstva v diviziji B — Kdo bo drugi?

Sreča je opoteča tudi v nogometu in (vsaj nekoliko tudi zaradi tega) je nanosilo tudi v drugem ali B razredu nogometnih moštev Italije, ki sodelujejo v borbah za točke, da do zadnjega kola in do poslednjega sodnikovega piska v večeršnjih tekmah ni bilo odločeno še, katera bo druga enajstorica izmed tuceta in pol moštev, ki bo poleg Barja v sezoni 1942/43 igrala v elitni družbi iz divizije A. Za nas, ki spremljamo potek teh dogodkov samo od daleč, ta okoliščina niti ni tako privlačna kakor za tisoče onih, ki so prizadeti neposredno — s klubskimi blagajniki vred.

Borba za toliko osporjeno drugo mesto v tabeli B je bila na koncu omejena samo še na dva kandidata, in sicer na Vicenzo in Pescaro. Prva, ki je imela svoj veliki dan pred tednom dni na domačem igrišču in si je takrat priborila točko v dobro pred Pescaro, je morala večeraj na gostovanje v Lodi. Naloga, ki jo je čakala tamkaj, ni bila kar tako, toda, če je dosegla vsaj remis, je tudi že dobila izkaznico za vstop v višjo divizijo. Pescara, ki je zadnje nedeljo okusila vso grenkobo poraza na tujih tleh, je večerajšnji zaključni nastop imela prei svojim občinstvom v tekmi proti Alessandriji. Računi iz prejšnjih tekem kažejo, da je morala zmagati, toda kdo ve, kaj vse so poskusili vsi ti igralci, da so za slovo morda le še poskrbeli za nova presenečenja. Napovedi za tekme te vrste ni mogoče delati nobenih, ker v njih običajno ne odloča solidno znanje, temveč predvsem in večinoma volja do zmage in — sreča.

Ostale partije tega zadnjega termina niso bile več odločilne za razvrstitve klubov na najbolj izpostavljenih mestih. Bari ja šel igrat v Reggio Emilio brez strahu za svoje prvo mesto, zadnji štirje iz tabele (Fiumenta, prej omenjena Reggiana, Prato in Lucchese) pa tudi pri najboljši volji niso mogli več ničesar spreminiti glede te-

ga, da je bil njihov večerajšnji nastop za precej časa zadnji v tej diviziji.

Sporod sam je obsegal naslednjih 9 poslovnih srečanj:

v Novari: Novara—Lucchese v Sieni: Siena—Fiumenta, v Bresciji: Brescia—Udinese, v Lodi: Fanfulla—Vicenza, v Pisi: Pisa—Prato, v Reggio Emilio: Reggiana—Bari, v Padovi: Padova—Savona, v Pescari: Pescara—Alessandria in v Spezii: Spezia—Pro Patria.

V izbirnih tekmah za vstop 4 kandidata iz divizije C v divizijo B je bila večeraj med 7 udeleženci prosta zadnjica hudo porazena Pro Gorizia, igrali pa so: v skupini A: Cremonese—Mater v Cremoni ter v skupini B: Anconitana—Cuneo v Anconi in Varese—Juventina Palermo v Varese.

V nekaj vrstah

Za plavalno prvenstvo velike Nemčije, ki se je začelo večeraj in bo trajalo še danes ves dan v Hirschbergu v Krkonosih, se je iz 92 društev prijavilo skoraj 250 tekmovalcev za posamezne discipline, 63 prijav pa je prispelo za stafete. Udeležba bo torej kljub temu, da nekaterih od prej znanih zastopnikov nemškega plavalnega sporta ne bo na tem tekmovanju, še zmerom zelo številna.

Mariborski dnevnik objavlja kratko vest o ustanovitvi treh novih sportnih združenj na Spodnjem Štajerskem, in sicer v Konjicah Marebergu in Slovenski Bistrici. Danes bodo v Konjicah prvi gostovali sportniki iz Mareberga, pozneje pa se bodo ta društva večkrat v tekmah izmenjevala med seboj. Pod njihovim okriljem ne bodo gojili samo nogomet, temveč tudi lahko atletiko in rokomet.

Čvrsto življenje

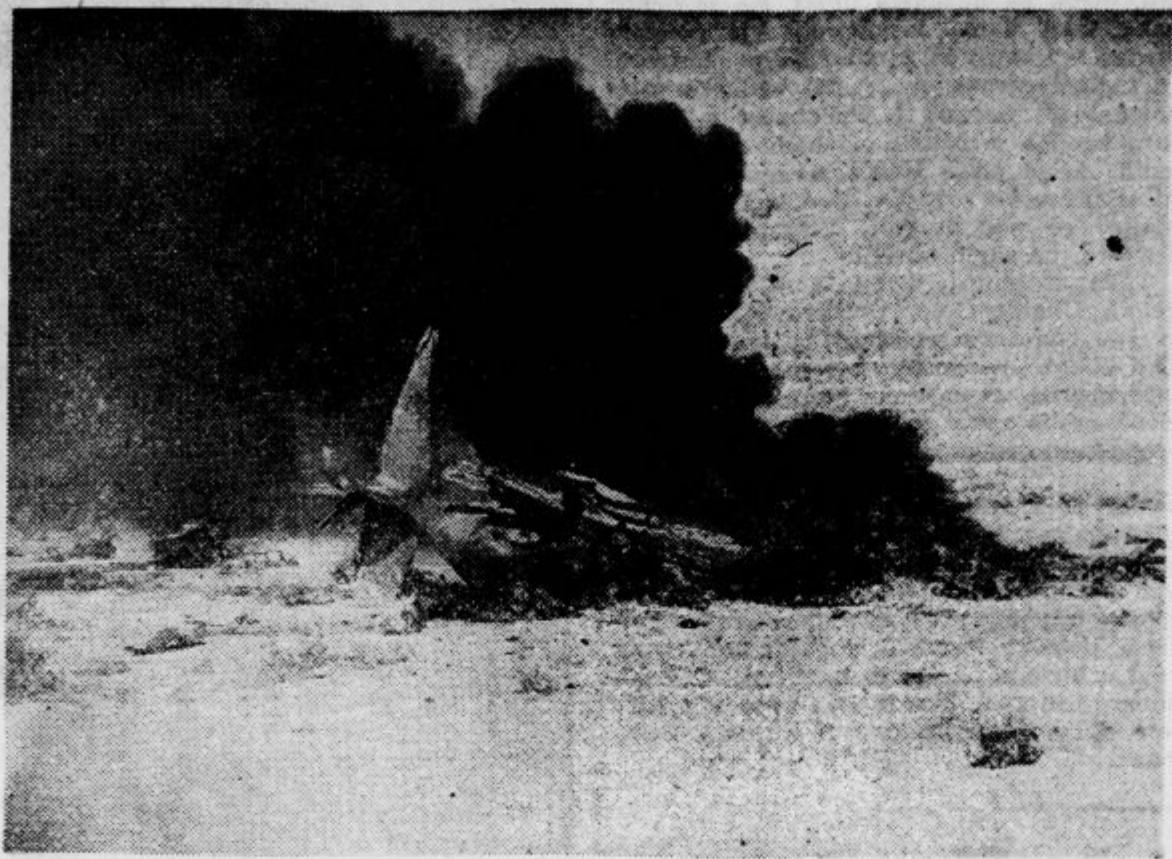
Nedavna smrt dr. Gustava Gregorina je presenetila marsikaterga njegovega znanca, kajti pokojnik je bil med tistimi našimi čilimi starejšimi gospodi, ki so se kljub mnogim doživljanjem in kljub vsemu naporu svojih inteligenčnih sposobnosti ohranili nenavadno čili. Dr. Gregorin je bilo 82 let, toda še vedno je bil zelo pri močeh. Da ni postal žrtev podedice, ki ga je prikovala na posteljo in povzročila smrt, bi bil gotovo zdrav v najmanj 90letnjico. Čvrsto duševno in telesno zdravje tega moža pa je bilo povsem razumljivo tistemu, kdor je poznal način njegovega življenja. In ta ni nikakor bil skrivnost. Kratek rečeno, dr. Gregorin je vedno živel zmerno, nikdar ni pil več kakor za potrebo, kadil ni nikoli, za jed pa je imel prirodni zdrav okus. Deležal je pač čvrsto zdravje po starših, ki sta oba bila iz dobrega kmečkega rodu v ljubljanski okolici, zrasel pa je na zdravem ozračju v Sessani.

Bilo bi prav, če bi nam naši čili starejši možje ob priliki povedali, kako so si do poznih let ohranili zdravje. Dr. Gregorin žal kljub nagovarjanju ni hotel seči po peresu, da bi nam opisal svoje spomine, ki bi bili gotovo prav tehten prispevek k naši memoarski literaturi. Več sreče smo imeli v tem pogledu z dr. Ivanom Hribarjem, ki se je prav tako ohranil v visoki leti nenavadno čvrsto, da je po pravici zbuhal občudovanje. Medtem ko nam je dr. Ivan Hribar že pred leti podaril svoje zanimive spomine, je ob svoji promociji za častnega doktorja lani v februarju objavil v »Delu za zdravje« zanimivo pismo, kjer je uredniku tega vestnika na njegovo željo takole opisal svoje življenje:

»Res je: za telesno konstitucijo in za zdravstveno nje osnovo se imam zahvaliti svojima roditeljema in se ju iz tega razloga prav posebno rad in z veseljem spominjam. Kar je na to sledilo, pa ni bilo nič kaj ugodno. Koj, ko sem prišel iz očetnje hiše, se je začelo stradanje in nerodno življenje. Potem pa pubertetna doba brez kakšnega poučila. To je zopet imelo slabe posledice. Vrh tega pa še ponočno bdenje pri knjigah, da si spopolnim svoje znanje. S črno kavo sem si preganjal spanje. Naposled pa družabno popivanje v dijaškem krožku hrvaških visokoolcev v Pragi.

Iz teh razlogov sem 1. junaja 1873. leta legel in zdravniki so mi prisodili le še tri mesece življenja. Vse to sem popisal v I. knjigi svojih Spominov in se lahko o tem in kar je bilo z ozdravljenjem v zvezi zamorete poučiti iz one knjige.

Ko sem izpil približno eno vedro neočiščenega ribjega olja, se mi je zdravje polagoma jelo zopet vračati in s popaeno duplino v pljučih sem jel živeti drugje, rednejše življenje. Bolehal pa sem do svojega 35. leta vedno, tako da so v mojem stanovanju bili najpogostejši obiski — zdravnikov. Sploh so mi bili zdravniki najboljši življenjski tovariši. Denar, ki sem ga izdal za zdravila, pa bi danes, ko bi ga bil mesto tega nalagal v hranilnico, bil gotovo

Angleško letalo, ki so ga sestrelili italijanski lovci nad Egiptom

narastel na takšno vsoto, da bi bil vse do slej v njej zamrznjen.

Istega leta bi ne bi prišel na ljubljanski grad tudi, ko bi bil s tem mogel zaslužiti milijon goldinarjev; ko sem izpolnil 40. leto, sem pa začel hoditi na Smarno goro in kasneje tudi na Kravce, ne da bi bil čutil kakšno posebno težavo v pljučih. Zdravniki so mi še vedno najboljše prijatelji. Nje sem vedno ubogal in hvaležno se spominjam vseh — saj jih je lepo število, ki so mi predpisovali zdravila in jih mnogo že krije črna zemlja.

Danes mi redno prebavo vzdržuje po dvoje jagod Laktobyla na dan, spanje pa pospešuje po poldrugata tableta sedermda po večerji. Spim 6 do 9 ur in sem zjutraj vedno svež in dobre volje.

Gorje pa, ako se prehladim. Zadnje čase pazim, da se to ne zgodi. To mi je lahko, ker sem domá. Ko sem pa svoje dni veliko vozil po železnici, prehlajal sem se večkrat. Vedno je potem trajalo najmanj tri mesece, da sem se iz silno mučne in nadeležne bolezni izkopal. Včasih sem že tudi na zadnji register pihal. Pa vendar so

me zdravniki še vselej zopet spravili iz postelje. Zato imam ta stan zelo v čišlih in sem tudi svojo hčerko dal za zdravnico izučiti. To je vse, kar vam morem o svojem zdravju povedati.

Po vmesnem ostavku, kjer opozarja na svoja dva izredno ohranjena soseda — upokojenega poštnega ravnatelja Ivana Vidmarja v Ljubljani, ki je za svojo 90letnico šel na vrh Triglava in potem nazaj do Ljubljane peš, ter na bivšega rateškega župnika Josipa Lavtičarja, sovrstnika po letih, ki ni bil še nikdar bolan in je obel štiri dele sveta, razen Avstralije, je Ivan Hribar zaključil: »A props! Delo! Dela se jaz nisem nikdar plašil in reči moram, da mi to nikdar ni škodovalo. Nasprotno! Čim bolj sem delal in snoval, tem bolj me je to po koncu držalo.«

Tako nam je torej dr. Ivan Hribar zanimivo in prostodušno povedal, kako se lahko človek kljub mladostni slabotnosti dolgo ohrani zdrav. Ker je to njegovo pismo v naši javnosti skoraj neznan, ga objavljamo v »Jutru«, da s tem počastimo nedavno obletnico njegove smrti.

Vodilni japonski dnevniki

Japonski tisk je v zadnjih desetletjih, predvsem pa od izbruha vzhodnoazijske vojne dobil vse večji mednarodni pomen. Japonsko časništvostvo se je odletel tudi izredno izpopolnilo in doseglo visoko stopnjo. Drugače kakor v Evropi obvladujejo na Japonskem vodilni časniki ne samo velika mesta, ampak vso državo. Pokrajinski

tisk se glede vpliva, razširjenosti in višine naklad nikakor ne more primerjati z velikomestnimi časniki. Najvažnejši časniškarski mesti sta Tokio in Osaka. V slednji je sedež glavnega uredništva časopisa »Asahie« (slovensko: Jutranje sonce), ki v splošnem velja za najvplivnejši japonski dnevnik. »Asahie« izdaja v Tokiju svojo posebno izdajo. Naklada je znašala po uradnih podatkih iz leta 1941 v Osaki 1,3 milijona, v Tokiju pa 1,1 milijona. Po lastnih navedbah se je dnevna naklada letos zvišala na 3 milijone v Osaki in 1 in pol milijona v Tokiju.

V japonski prestolnici je sedež glavnega uredništva dnevnika »Niči Niči« (slovensko: dnevnik ali dnevni časopis). V Osaki izhaja posebna izdaja, ki se imenuje »Mai-Niči« (pomeni isto kakor Niči-Niči). Po uradnih podatkih za l. 1941 je imel »Niči-Niči« milijon izvodov dnevne naklade. »Mai-Niči« pa 1,2 milijona. Letos se je naklada po podatkih podjetja zvišala: v Tokiju na 1,5 milijona, v Osaki pa na 2 milijona izvodov. Tretji veliki japonski dnevnik je »Yomiuri« (ime nima nikakega posebnega pomena). Izhaja samo v Tokiju in je imel po uradnih navedbah za l. 1941 milijon izvodov naklade. Letos pa se je zvišala naklada na poldrug milijon. Naklade ostalih časopisov s'ede v veliki razdalji. V Tokiju izhajajoči dnevnik »Hoči« (slovensko: informacijski list) ima naklade 300.000, njemu pa sledita pokrajinska časopisa »Navoya« in »Fukuoka-Niči-Niči« (ki je v posesti Niči-Ničija), z naklado okoli 200.000 izvodov.

Vsi trije vodilni časopisi imajo kolikor toliko soroden značaj, vendar se »Asahie« bolj čita v izobraženih krogih, medtem ko je »Niči Niči« razširjen med preprostim ljudstvom. V splošnem je »Asahie« prilagodljivejši in tudi v literarnem pogledu prekaša ostala dva lista, kar pa ne pomeni, da nimata tudi ta dva priznanih in odličnih sodelavcev. V uredništvu »Niči Ničija« je najpriljubljenejši in najbolj upoštevan časnik Japonske 80letni Soho Tokutomi.

Vodilni časopisi imajo s'lovito organizacijo in obsežen krog sodelavcev. »Asahie« ima v Tokiju 700 in v Osaki 1400 stalno nameščenih urednikov in reporterjev. »Niči Niči« ima preko 1000 urednikov in reporter-

Misli

Blagor mu, ki ljubi samó, kar sme, in sovraži le to, kar mora sovražiti.

Človek mora star postati, da spozna, kako kratko je življenje.

Če je glava bolna, si zaman zavezujemo noge.

Kdor nima sam kaj delati, daje drugim največ dela.

Ura bolesti je daljša ko dan veselja.

Sovražstvo je pristransko, ljubezen še bolj.

.....

jev na severovzhodnem delu Japonske. »Mai-Niči« pa enako število na jugozapadu. »Yomiuri« ima preko 400 urednikov in reporterjev. K temu številu moramo prišteti še mnogo zunanjih dopisnikov. »Asahie« jih ima 80 v vzhodni Aziji in 20 v neazijskih deželah ter 120 vojnih poročevalcev. Število zunanjih sodelavcev pri časopisu »Niči Niči« je prav tako visoko, le dnevnik »Yomiuri« nekoliko zaočaja.

V japonski časniškarski podjetjih je navadno na čelu lista predsednik, tako da pride manj do izraza nasprotstvo med izdajateljem in glavnim urednikom. Predsednik je torej predpovestjen poslovnemu ravnatelju in glavnemu uredniku. Organizacijsko je japonski tisk mnogo prevzel od ameriškega. Tako skoraj ne poznajo sob, kjer bi delal samo en urednik, pač pa sede uredniki v velikih skupnih prostorih. Uvodnikarji in drugi posebni sodelavci navadno delajo doma in obiskujejo redakcijo komaj enkrat na dan.

Japonska časniška podjetja imajo različne socialne, zdravstvene in druge ustanove za svoje čitatelje in nameščenice. Pogosto pripravljajo velike narodne prireditve, predavanja in skupščine, pri katerih so skoraj vedno navzočni predstavniki vlade, vojske in mornarice. Veliki dnevniki so v političnem, družabnem in socialnem življenju vodilna in smer nakazujoča podjetja, ki so na Japonskem uvedla še marsikatero novost. Za pospeševanje prijateljskih odnosov s tujino poklanjajo po potrebi letala, jadralna letala ali druga bogata darila. Zadnje leto na primer je »Asahie« poklonil tajski vladi večje število jadralnih letal.

Vodilni japonski časniki so v vsakem pogledu moderni; na hitro poročevalsko službo polagajo veliko važnost in ne štejejo z izdatki za kabel, mednarodne telefonske pogovore, brzogovorni prenos slik in druge sodobne tehnične pridobitve. »Asahie« ima 25 letal, »Niči Niči« 12, »Yomiuri« 6 in svoje lastno letališče. Posebnost pri japonskem časopisju je uporaba pisemskih golobov, ki jih veliki časniki imajo na stotine. Uporabljajo jih za prenašanje poročil in fotografskih posnetkov. Nemogoče je navesti vse posebne naprave velikih časopisov. »Yomiuri« ima na primer veliko bolnišnico in stalno je na poti po državi 20 zdravniških skupin, ki pomagajo predvsem kmetom. »Asahie« ima jadralno letalsko šolo, »Niči Niči« pa zabavni park. Razen tega izdajajo časniška podjetja revije, knjige in brošure. Pokrajinski listi so po večini njihova last.

Politično med posameznimi dnevniki ni velike razlike. »Asahie« ima v splošnem najboljšje in najzanesljivejše informacije in navadno piše jasno in nedvoumno. Vodilni japonski časnikarji (predsedniki, glavni uredniki in posebni sodelavci) imajo posebno vlogo v političnem življenju in so povabljeni k vsem političnim posvetovanjem, ki so izven okvira članov vlade. Zato je ozko sodelovanje med vlado in tiskom zagotovljeno.

Japonska ima tudi dva časopisa v angleškem jeziku »Japan Times and Advertiser« in angleško izdajo časopisa »Osaka Mai-Niči«. Imata pa razmeroma zelo omejen krog čitateljev. »Japan Times« je sicer zunanje politično precej pomemben in ima dobre zveze z zunanjim ministrom v Tokiju. Karakteristika japonskega časniškarskega se očituje v velikem pomenu treh vodilnih dnevnikov.

.....

Smejoče se resnice

Ženske ne obljubijo rade tega, kar potem drže.

Zvestoba žene je zadeva spretnosti.

Moderni zakon je večkrat dopolnilo denarnice.

Pametna žena nikoli ne pozabi biti uganka.

Resnica je to, kar moški verjamejo. Marsikatera žena prisega več zvestobe, kakor je more držati deset mož.

Moderna ženska rajši izda duševno, kakor pa toaletno skrivnost.

Nečimernost ima najboljši želedec, ker vse pogoltno in ni nikoli sita.

Skoraj zmerom je »da«, kadar reče ženska »ne«.

Večina žensk ne šteje rada do trideset.

Meh za smeh

Babica piše dnevnik

Danes te vrste: ko sonce obrne pot čez ekvator na severno stran, v srcu zbudijo se čustva prenežna, lica zasmejejo v sončni se dan.

Kos tam na veji veselo prepeva, topol odél se v zeleni je frak, ptiček-škrjanček nad polje se dviga, žabe regljajo sred travnatih miak.

Misel se zgane, spominu zapoje pesem v davnino zagrnjenih dni, v zarji rojene in s soncem odede v vas jih še vedno srcé si želi.

Mnogo odide tja v večne zatone, nikdar ne vrne se več iz daljav, eno se vrača čez vrh in čez polje: davne mladosti tihí pozdrav.

Zalega fanta spomin zlat obkroža, ki še v starosti ni je lučka in žar, njemu deteliti so limbarji beli, on pa je z drugo šel pred oltar.

Vnuke pestujem in mislim na čase, ko sem cvetoča mladenka bila, las je osivel, se zgubalo lice, a mlada ljubezen je sredi sreča.

Po domače

Jaka k Mani prikoraka, tam zahrka in potrka in prisede k njej na peč.

Manca bleđa brž pogleda močno pleče in mu reče: »Jaka, ti si meni všeč!«

On se dvigne in pomigne, se obrne in odvrne: »Jaz pa tebe rad imam!«

Manca skoči, v roko poči: »Jaka, sreča naju čaka, kdo bi živel vedno sam.

Sem petična gospodična, bala se bo pobahala, ko nobena še nikdar.

Jaka fant, za dva junaka, zala Manca izpod klanca, v fari res najlepši par!«

Jaka vriska, Manca stiska in zapoje ji po svoje:

»Tam v kamrici špampet za vrati stoji, še fajmoštra žegen pa moja boš ti, trala, tralali!«

Mara J. Tavčarjeva.

NAJKRAJŠA ZGODBA

V uredništvu se je predstavil mlad literat dvomljivih zmoglosti. Uredniku je pokazal nekaj svojih del. Ker so bili rokopiši predolgi, jih je urednik odklonil, češ da ni prostora. Mladi mož pa se ni dal kar tako odgnati. Prišel je še in še. Ker je urednik videl, da se ga ne bo rešil, mu je nekega dne dejal:

»Dobro. Objavili bomo vasa dela, toda le pod pogojem, da bodo kratka, res kratka!«

Vztrajni literat je zadovoljen odšel. Čez tri dni se je vrnil s temle rokopišom: »Za Boga, gospod grof! Nikar me ne držite za koleno... Ali pa se poročite z menoj!...«

VRAZJE TUJKE

Ko je šel Jean Paul, ki se je po svojih listinah imenoval Jean Paul Richter, nekoč v Potsdam, ga je stražnik vprašal po poklicu. Na to vprašanje je Jean Paul odgovoril, da je »avtor«. Tega pa brunni vojščak ni razumel. Vprašal ga je še enkrat, in ko je dobil enak odgovor, je zakričal: »Človek božji, povejte vendar to po nemško! Avtor? Kaj je to?«

»Knjige delam,« je odvrnil Jean Paul. »No, torej,« se je pomiril stražnik, »zakaj niste takoj lepo po nemško povedali, da ste knjigovez Richter?«

DAMSKA KROJAČICA

Učitelj: »Pepček, zakaj ti mama ne prišije gumba na suknič, saj je vendar krojačica?«

Pepček: »Je že res, gospod učitelj, ampak damska.«

Zelodec

Kmet: »Prosim nekaj za pokvarjen želodec.«

Lekarnar: »Kdo pa si je pokvaril želodec?«

Kmet: »Doslje še nobeden — ampak jutri imamo pri nas svatbo.«

Družina belega strica v živalskem vrtu nima poleti nobene gorečnejše želje, kakor da bi spet enkrat šla na letovišče — na severnem tečaju

Drago Grigorijev:

Široka mladost

— Okrogla mizica, z brezovimi nogami seveda, tako v križ pribitimi, in z belim prtom (nu, da: na prtu steklenica v soncu se iskrečega rujnega vinca, to se razume) pa z ličnima stolčkoma okoli — kakor igračka vse skupaj —, nad vsem tem pa zajetna krona divjega kostanja, ki séje blede krpe sončne svetlobe po mehko hreščem belem pesku pod nogami...

Moj Bog, kakor pravljica se zdi človeku, ko takole v mislih gleda tako sliko, medtem ko ga podplati neusmiljeno pečejo od dolge hoje, ko vleče svoje trudne noge po skalnati stezi in se raduje najrahljejšega vetriča, ki mu poboja razbeljeno obličje. In se veseli vsakega prijetnega spomina ali privida, ki se vsi sučejo okrog hladne sence, počitka in mrzle pijače. Toda ti prividi puščajo človeku le grenak občutek resničnosti.

Bila sta na poti že od prve dneve zore: Janez in Tone. Steza se jima kar naprej odmotava izpod nog: ne plaši se njunih težkih čevljev, čeprav ji z vrstami svojih divje režečih žebeljatih čeljusti vztrajno zaskavajo vedno nove ugrize v njen beli vrat. Ne, steza se mirno in dolgočasno vleče pred njima nekam v daljo... Mogoče ju bo pa končno le privedla do peščenih teras ob vzhodni lesene planinske kočice in ju vrgla čakajočima stoloma v objem? Brez dvoma, nekje pred njima čaka nanju počitek, leno zlekjenj po prazni mizi v senči kostanja. In se jima bo nasme-

nil v obliki natakarcice in bodo kozarci zavzneli...

Pred njima se je v mogočnem loku bočil na redko z nizkim brinjem porasel hrbet hriba. Na njegovem vrhu se je na široko udesla med nizko drevje cerkevica in ždela tamkaj ko utrujena romarica, ko kmečka marnica v svojem košatem krilu. Križ na vrhu zvonika je žarel v soncu kakor prelet od junijske vročine. Na zahodnem nebu je vstajala jekleno-siva zavesa oblakov. Ko krvoločni polip je že iztegovala svoje prste po soncu. Med brazdami oblakov je pošiljalo to sonce še zadnje žgote pozdrave njunima prepotenima hrbtoma.

In naenkrat, kaj je bilo to? Ali je veter — rahel in sladak — prinesel do njunih ušes zgubljene drobce pesmi strun? Ali sta za žarečim križem zaslutila magično silo končnega počitka? Ali pa si je bližina življenja, petja na kak skrivnosten način utrla pot v njuni zavesti? Kakor okrepana od pijače sta stisnila zobe in korak jim je s pozabljeno odločnostjo odjeknil po zavaljenih, topih rjavih skalah, med katerimi se je vila slaba steza navkreber. Čim više sta prihajala, tem redkejši so bili brinjevi grmiči obkraj steze; kakor senca minulega truda so usihali nekje za njima.

Steza ju je privedla do belega zidovja cerkvice, nad vhodom poslikanega z obledelimi podobami. Križ na zvoniku je tedaj že temno kazal v zahodno smer, od koder se je naglih korakov bližala narsršena huda ura. Ko sta stopala pod obokom mimo odprtih vrat v svetličce, je nad njima prhnila senca ptiča, preplaše-

nega od temne vzrojene slutnje pred naravno nevarnostjo.

Se nekaj korakov in odgrnil se jima je širen razgled. Vse do zadnje vasice, stisnjene v globeli pod breg, preko gorskih hrbtov, izgubljačih se polagoma v ravnino, do veličastno mogočnih modrikastih Kamniških planin, po katerih so med vrhovi begali še poslednji žarki rožnatega sonca iz za hrbtom oblakov. In nekaj sto korakov pod njima je ždela v bregu kočca, vsa mocna in široka, da z lahkoto sprejme med svoje lesene stene še tako razposajeno življenje, še tak naval čustev, kakršnega je zmnožna mladina, rešena utrujajoče poti celodnevnega izleta, sproščena v svojih divjih strasteh.

Toliko, da Janez ni vzkljnil na glas v prvem navdušenju ob pogledu na to mamico — kočca, zajetno široko in dobrodušno na videz. Skozi na stečaj odprta okna je odtekal pod prosto nebo dobršen del neobrzdane veselosti v njej. Mladenič Janez je v tem hipu močno zavidal kočci, ki mora biti pač presrečna, da more skozi okna spraviti odvišek svoje radosti, medtem ko mora on ves ta nenadni naval, ki ga je zajel ob bližini tolike razposajenosti, obdržati le v svojih prsih... Komu naj bi olajšal srce te prekipevajoče navdušenosti nad lepoto življenja? Tone, ki koraka malo vstran od njega, je poročen, že prileten: ali bi ga razumel? Kako se mu oči željno bliskajo proti kočci, Tonetu! Kar divje gleda izpod svojega zagorelega čela, nad katerim se pozibava šop črnih las. Prav za prav je grd s svojo rjavo poltjo, je ugotovil Janez. Nekako spominja na smreko, ki se pripogiblje v pišu

vetra pred nevihto, pa mu žilavo kljubuje in se ne pusti izruvati. Čemu neki kljubuje Tone ta hip? Mar lastnemu srcu, ki mu govori o veselju, o petju, mogoče o plesu? Ali pa kljubuje črni zavisti, ki se dviga v njegovem srcu ob pogledu na prešerno mladost?...

»Grrr-uuum...« se je razlezel votel grom po mračnem obličju zahodne polovice neba. Preden sta izletnika stopila v kočco, sta se morala povzpeti po nekaj lesenih stopnicah pred njenim pragom. Tone je stopal prvi, snemaje nahrbtnik, Janez za njim. Pod Janezovo težko postavo so zakrskale stopnice. Ko je stal končno na lesenem predurju vrh stopnic, se mu je poblisnilo skozi možgane, da je bil to vendar že zadnji napor današnjega izleta. Bil pa je le začetek poslednjega napora...

Njima nasproti se je režala zadimljena, razereta, pojoča in plesoča izba planinske kočce.

Kitare so pele ko obsedene. Iz mladih grl je vrela pesem, nič otožna, nič mehka, temveč divje kljubovalna: kakor skupina samotnih smrek, ki so se z bližnjega griča živo črtale na mračnem ozadju neba. Veter jim je neusmiljeno česal veje, vrhovi so podhrtevali ko mrzlični. V kočci pa so se vrteli pari, iz razgretih mladih obrazov so v nenavadnem, žgočem sijju blestele oči in iskale okoli sebe še več življenja, še več strasti. Dekletom so žarela lica, oči so se jim lesketale ko zvezde na nebu po nevihti. Potne roke so se oklepale pasu, drobna, kuštrava glavicca se je naslanjala fantu na ramo, da ga je vonj

njenih las prijetno dregal v nos in ga silil v omotico. Poleg tega so vedno iznova udarjali izpraznjeni kozarci ob mizo in klicali še in še kisle pijače... Izparine popitega vina pa so že začele lezti v glave. Godcem so se zatikali prsti in stiskali vrat kitare namesto v a-duru, kakor je zahtevala pesem, v d-duru. Kaj zato! Samo da noga pokakuje, vodená od ritma pesmi, da se telo vrtil, oklenjeno, objeto, začarano v sladkem opoju pozabljenosti —

Ko se je Janez dvakrat zavrtel s kmetiskim dekletom, ni čutil v sebi niti najmanjše trudnosti več. Noge so mu bile lahke kakor tisti hip, ko sta s Tonetom ob sončnem vzhodu namerila noge po rosnatem resju ob dvigajoči se stezi. Namesto tega pa je naenkrat začutil v glavi nekakšno omedlelost. Bilo je, kakor da bi se mu v njej dvigali z vseh obzorij težki zastori oblakov, ki pretijo zavestni vse nebo. Bal se je tega, zato tudi ni več pokusil pijače, nekaj šilcev žganja pa je imel v sebi že od takrat, ko sta se s Tonetom vsa premočena od potu sesedla na lesene klopi v kočci. Nevajen pijače je teže teh šilcev kmalu začutil v glavi. Ko je plesal, je svoje svetle oči vrtil po vseh kotih sobe. Zdelo se mu je, da ima lesena kočca vendar še premaló oken in njegove prsi v njej premaló zraka.

Odmev silnega treska pod kovinsko modrim svodom oblakov je ravno iskal poti v skrite globeli in soteske, da se v njih spet »ogrezne v močanje, ko se je Janez nameril, da se vrne spet v razburkano vzdušje kočce iz predurja nad stopnicami,

Tone Dolinšek:

Ina

Črtica iz življenja v Babilonu

Sedej sem na strelci hotela, kjer sem tistokrat v Bagdadu prebival. Nadel si je vabljivo ime »Hotel du Paradis«, a je komaj dosegala kako našo malomestno gostilno. Lital sem po Bädekerju in se pripravil na pohod k razvalinam starega Babilona, drugi dan sem jih mislil obiskati. Ob petih popoldne je bilo. Ulice, čez dan mrtve v pekoči vročini, so oživele, za minareti in kupolami mošej je tonilo sonce in rumenilo vrhove palm v parku onstran deročega Tigrisa.

Do stopnicah so pritoptali koraki. Sluga je pomolil glavo na ploščad. »Eiffendim, neki človek bi rad govoril s teboj!«

In že se je porinil mimo njega na ploščad dolg, mršav beudin v obnošenem kaftanu, stopil bliže, potegnil izza gub zavitek, ga položil na mizico pred mene in skrivnostno povedal:

»Eiffendi, kupi tele tablice! Klinopisne tablice so, deset funtov je sleherni vredna, pa vse tri ti dam za tri funte!«

Klinopisnih tablic dobiš tam okoli na kupe, toda izmed dvasetih je ena pristna. Previdnosti je bilo treba. Oglelal sem si jih. Nisem se še tistokrat mnogo razumel na pristnost takih babilonskih slovstvenih izdelkov, pa zdele so se mi le nekoliko sumljive.

»Funt za vse tri!« sem kratko povedal in že tudi poiskal denar.

Po dolgem prerekanju in allahovanju sva se pogodila, pustil mi jih je za funt in mu zajoč je odropotal po stopnicah. Tudi sam sem odšel s tablicami h kustosu bagdadskega muzeja, znanemu klinopisnemu strokovnjaku. Potrdil je moje sumnje.

»Tale dve,« se je nasmehnil, »sta slaba potvorba in tale glina je pred nekaj meseci še ležala na bregu Tigrisa. Znaki ne pomenijo prav nič. Tale,« je pokazal na tretjo tablico bledosiv barve, štiri centimetre je imela v kvadratu in centimeter je bila debela, »tale pa je pristna. Dovolite, preberem vam jo.«

Segel je po debeli knjigi, bral tablico z drobnogledom, lital po seznamu, pisal, se ljubko namuznil in dejal:

»Izredno srečni ste! Kupili ste ljubavno pisemce! Po mojem mnenju je iz dobe Nabonida, torej približno iz leta 550. pred Kristom. Prav ljubko pisemce je. Prevedem vam ga.«

Ne bom vas mučil z izvirnikom, povem kar prevod.

»Ina-E-sagil-banät, moja ljubljanka, moja izvoljenka! Pišem ti edino, da zvem, kako je s Teboj. Piši mi! Bil sem v Babilonu, pa Te nisem našel. Zelo sem žalosten. Sporoči mi, zakaj si odšla in kam, da bom spet vesel! Sporoči mi tudi, kdaj in kje te najdem! Za Tebe živim, na Tebe mislim, naj Te čuva Ninni-Ištara! Tako ti piše Uballit-Gula. Moj oče Nabü nadin ah je pisal Tvojemu očetu Sum-u-Kjnu, ki naj ga čuva Ninurta!«

Lepo sem se zahvalil, vzela klinopisni zaklad in znanstvenikov prevod pa odšel domov ter se poglabil v pisemce.

Predvsem me je zanimal pisec. Brez mnogo duhovitosti sem ugotovil, da je bil po poklicu vojak in lovec, njegov oče pa da je bil veletrgovec in pismo je bilo pisano kje v severni Babiloniji, skoraj gotovo v Kalah. O tem je pričal stavek: »Naj Te čuva Ninurta«. Ninurta je bil namreč bog vojske in lova, obenem pa tudi bog zdravilstva, čuval je ljudi boleznih in trgovino z oddaljenimi kraji je ščitil kot bog čborežne sile. Da je bil pisec iz trgovske hiše, so dokazovala tudi njegova potovanja. Takratni veletrgovci so imeli ozke stike po vsem tedanjem orientu. Pisano pa je bilo pismo v Kalah (dandanes razvaline Kalat Sergat). Tam, pa tudi v Babilonu, so prav posebno častili boga Ninurto, Njemu kot bogu zdravilstva in ki je čuval ljudi boleznih, je moral v mestu Kale priporočiti svojo izvoljenko.

Letnica 550. pred Kristom, oziroma vladava kralja Nabonida (555-539) je bila za pisno skoraj brez dvoma pravilna. Fozneje pisno ni moglo biti pisano, saj je kmalu nato Kir zavzel Asirijo in šel nad Babilon. Potovanja, posebno še trgovska, bi bila pozneje nemogoča.

Ime je bilo pisca Uballit Gula. Pripomniti je treba predvsem, da so že Babilonci dajali svojim otrokom po dvoje imen, posebno moškim, osebno ime, — pri nas krstno ime —, ki so vanj položili svoje želje za novorojenčka in ki iz n'ega lahko marsikaj sklepamo o osebnem in družabnem položaju staršev, in pa še tudi rodbinsko, oziroma očetovo ime, prav kakor mi dandanes. Le sužnji so se morali zadovoljiti z enim samim imenom. V pozni babilonski dobi so dodajali še tudi imena prednikov za več ročev nazaj, kakor je to ponekod

še dandanes v navadi v semitskem orientu. Osebno ime trgovčevega sina je bilo torej Uballit. Brez težav sem ugotovil, da je ta beseda 3. edninska moška oseba v določniški II. razreda od babilonskega glagola balat, živeti. Uballit pomeni torej »oživiljal je«. Mi bi morebiti rekli živko. Gula je bilo vsekakor rodbinsko ime.

Nevesti je bilo predvsem ime Ina. Ljubko ime! Ina je namreč dminutiv od samostalnika enu in pomeni očesce, pa tudi studenček. Zelo zanimiv je bil pridevek E-sagil banät. Mi bi rekli »Ina izmed hčera E-sagile«. E-sagila je bil poglaviti tempelj Babilona, bog Mardu je bil njegov gospod, dragoceni zakladi so bili v njem shranjeni. Mardukov kip, miza, prestol, vse je bilo iz zlata, zlata in srebrna je bila oprema templja, krdela svečnikov so opravljala službo, svečnice-hierodule so bile nastavljene v njem. Zato je v pisnu omenjena Ninni-Ištara, boginja ljubezni. Navadno so bile iz bogatih babilonskih rodbin, smele so se tudi močiti in marsikateri ugledni Babilonec si je poiskal ženo izmed hčera Istarin. Bogate so bile, živele so skupno v tempeljskem »samostanu« ter opravljale službo vedeževalk, zarotovalk in pevč. Njihova »prednica«, prva svečenica, je bila po-

gosto kraljevska princesa, smela se je močiti, otrok pa ni smela imeti. Ko je nekoč neka taka dama le porodila, je položila otroka v košaro in jo spustila po Eufratu. Iz tistega otroka je zrastel veliki osvovjevalec kralj Sargon I. Podobnost z Moze-sovo zgodbo je očitna, ne bomo pa že kar trdili, da je pisec Moze-sove zgodbe prepričan »Sargonovo rojstvo«. Podobna izstavljanja so se pač utegnili pripetiti, tudi ob Eufratu, ne samo ob Nilu.

Taka svečenica je bila torej Ina, izvoljenka Uballit Gule. Umljivo je, zakaj si je sin bogatega veletrgovca izbral ženo med bogatimi hčerami E-sagile, Istarinimi svečnicami. Ali si je izbral dobro tudi glede osebe same in njenega življenja, to prepuščamo njemu. Ali jo je res tudi vzela, tega nam pisno ne pove, prav kakor nam je tudi še uganka, kam in čemu je svečenica Ina uhajala iz »samostana«.

Drobno pisemce zaljubljenega Uballita sem skrbno shranil in vkljub vsemu pregledovanju angleških cartnikov srečno prinesel domov. Pisemce nudi zanimiv vpogled v intimno življenje Babilona. Kak po-klicni pisatelj bi morda znal uporabiti snov celo za obsežen »roman iz starega Babilona«.

Kaj čita mladina

Ko odraste otrok dobi pravljice, ki traja nekako do 10. leta, ga zanimajo realistični dogodki, pripovedovanje o izrednih dogodivščinah, junastva, robinzonade itd. V predpubertetni dobi se javlja prava strast do branja. Otroci od 12. do 14. leta, ki še

ne morejo imeti prave slike o svetu in je tudi zavedno še ne iščejo, berejo včasih zelo mnogo in »požirajo« knjige. V tej dobi more manjvredna književnost škodovati in privediti otroka samo na snovno branje, ako mu ne damo o pravem času v roke umetniško pomembnih del, zanimivih popisov in podobne književnosti, ki pravilno vpliva na fantazijo, voljo in duševno rast mladoletnika.

Pubertetno in prvo pubertetno dobo karakterizira notranji nemir in nesigurnost, pubescent išče odnosa do sveta, opazuje okolico in življenje. Zanimanje za knjige nekoliko pojava, mladina išče in rešuje probleme po svoje, se otresa avtoritete odraslih in hoče sama najti odgovor na verske in življenjske probleme, opazuje in razmišlja o razmerju ljudi med seboj in išče svojo svetovnonazorsko opredelitev. V tej starosti je za mladino posebno važno spolno vprašanje in spolni pouk.

Mladina je primeroma zelo kritična, se zaveda ali vsaj sluti današnje problematike življenja in išče odgovora na sodobna vprašanja. Ako tožijo pedagogi, da današnja mladina le malo bere, da se zanima bolj za šport, ne smemo pozabiti, da smo mnogo sami zakrivil, ker poveljujemo telesno moč in nasilje in ker nismo pravočasno poskrbeli za primerne knjige. Naša mladina je enojezična, tudi dijaki višjih in srednjih šol so po ogromni večini enojezični in ne morejo slediti tujjezični knjigi, ki obdeluje težje predmete. Koliko slovenskih knjig pa imamo, ki bi obravnavale ali vsaj informirale mladino o današnjih problemih, ki so zanjo aktualni? Kako daleč sega naša malomarnost, nam priča dejstvo, da Slovenci še do najnovjšega časa nismo zmogli primerne knjige o spolnem vprašanju, akoravno imamo v tujih jezikih dovolj dobrih vzorcev. Zato ni kriva mladina, če išče seksualnega pouka v knjigah, ki niso zanjo napisane, kriva sta kulturna zaostalost založništva, domače nazadnjaštvo, ki smatra pouk in razgovor o spolnih zadevah za nekaj pregrešnega, in brezbrzičnost onih, ki so bili poklicani, da bi tako knjigo napisali. Tako sami škodujemo mladini, ker rodi neodkritosrčnost in prikrivanje spolnih problemov samo hinavščino in zablode!

Ker je mladina v pubertetni dobi bolj vase zaprta in odklanja avtoriteto ali vodstvo, je tudi za knjižničarja zelo težko, da bi individualno svetoval. Distanca med njim in mladoletnikom je prevelika, potruditi bi se moral, da spozna vsaj formalno izobrazbo mladoletnika, mljčje, v katerem živi, in znanjo življenjsko povezanost. Knjige izbira mladina po snovi, išče to, kar zanima njo, sodi knjige s svojega sta-

lišča, iz svoje življenjske povezanosti, torej povsem subjektivno. Zato vpliva tudi nanjo reklama, piševo ime in naslov knjige. Subjektivni odnos do knjige ni nekritičnost. Prav reklama ali kričeči naslovni ovitki itd. redno poudarjajo aktualnost knjige. Odrasli ve izkušnje, da je to mnogokrat nepravilno in samo trik založništva; mladina pa podleže reklamam, ker je neizkušena in ne pozna založniške prakse in potov.

Mnogo je odvisno od formalne izobrazbe, ki jo bo moral knjižničar pri mladih zlasti upoštevati. Sele pri odraslih izbriše intenzivno poklicno delo in življenjska izkušnost ostre meje, ki jih zarezajo višje ali nižje stopnje formalne izobrazbe pri mladini. Po njej se bo treba ravnati pri izbiri knjig po umetniški kakovosti in poljudnoznanstveni vsebini. Občevanje z mladoletniki je v ljudski knjižnici brez dvoma bolj težko kakor z odraslimi, hkrati tudi najbolj ogrovnomo delo knjižničarja, ker lahko neprimerne knjige izizzove težke duševne konflikte, duševno depresijo ali tudi izpodkopljejo nastajajočo usmerjenost. Knjiga lahko postane za mladoletnika usodna v dobrem ali v slabem smislu, ga lahko pelje v pravo smer ali pa mu lahko pokaže neresnične, zlagane cilje in kriva pota.

Mnogo lažje je delo z odraslim. Njegovo formalno izobrazbo je poglobilo poklicno delo in življenjskekušnje, glede spolnega vprašanja so nazori bolj ali manj razčiščeni in ustaljeni. Odrasli ve tudi pri pomankljivi formalni izobrazbi povedati svoje želje. Z nekaj vprašanji bo mogel knjižničar kmalu določiti, kaj bo bralca zanimalo, zlasti ker mu bo tudi poklicno delo odraslega v dvoljnih primerih pokazalo smeri in zanimanje, ekonomsko povezanost in mnogokrat tudi idejno ter politično opredeljenost občevalca.

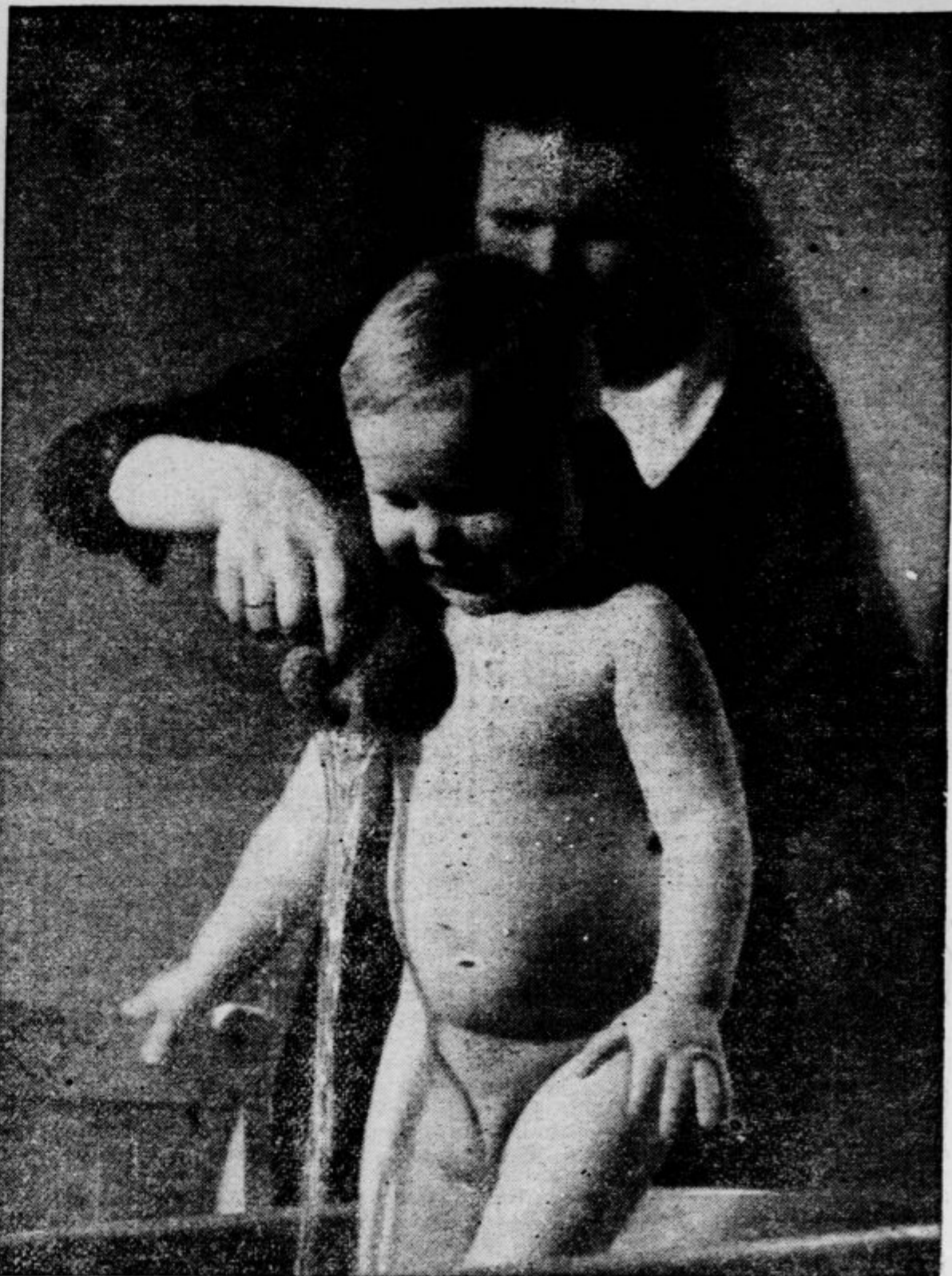
(Odlomek iz knjige vseučiliškega bibliotekarja dr. Avgusta Pirjevca.)

Soprog s kontrabasom

Neki ljubinski list je objavil zelo poučno dogodbico o možu, ki je strahovito smrčal in o ženi, ki tega ni mogla prenašati in je v svoji lahkomišelnji občutljivosti razbila vzgleden zakon. Gre za neko Marjoto Green iz Chicago, katere soprog je ravnotej tvornice za mesne konzerve. Gospod Green je imel dobro plačo in je svoji ženi nudil vse, kar si je je mogla poželeti razvajana Američanka. Kljub vsemu blagostanju pa je bila ženska skrajno nesrečna, ker spričo moževih barbarskih simfonij in celonočnih smrčalnih prireditev ni mogla spati nobeno noč. Hujšala je, postala je na moč živčna in je vsako noč valabila družbo, da je tako, kolikor se je le dalo, odložila čas nočnega svojega trpljenja in moževega smrčanja.

Naposled je potožila svoje gorje nekemu radijskemu strokovnjaku, ki ji je takoj pomagal na zelo izviren način. Napravil ji je majhen sprejemni aparat, kj naj bi se dajal smrčecemu možu na nos in ki naj bi sprejemal in oddajal možovo smrčanje. Aparat sta zvezala z ojačevalcem, kajti radijski strokovnjak je zatrjeval, da se bo moč takoj zbudil, ko bo čul podesetorjeno svojo muziko. In če je buden, takrat ne smrči.

Takoj zvečer je ženska montirala mali aparat soprogu na nos, Radijska tehnika

Vsak večer je lepo, v soboto zvečer pa najlepše...

Je storila svojo dolžnost in soprog se je zaradi strašnega šuma res takoj zbudil. Ko pa si je zatipal oddajni aparat na nosu, je vstal, se rohneč obelkel in zaloputnil vrata za seboj. Poslej se ni več vrnil in gospa Marija ga išče zman že tri tedne. Mož najbrž smrči kje drugje, kjer niso tako malenkostni in cenijo ravnetalja tovarne mesnih konserv, naj uganja še take smrčalne orgije.

Zaupna posvetovalnica

Marjana. — Vaša zadeva je res važna in odločitev Vam je gotovo težka. Mislim pa, da ne potrebujete prav nikakršnega sveta od ljudi, ki ne poznajo vaših družinskih prilik, ko imate vendar na razpolago svete svojih najožjih in najbližjih sorodnikov. Ako si v stvari prizadevajo vaši starši in so preskrbeli vse potrebne listine, ako tudi vaš izvoljenec želi, da se preselite, potem naj se v stvar ne vtika nikakršna postranska oseba. Slednja tudi ne more prevzeti nikakršne odgovornosti za Vašo odločitev, saj danes ne more nihče z gotovostjo reči, kaj koga še čaka.

Lepo želje. Moža si morate poiskati sami. Ako se pravi, da se bog usmili dekleta in mu pošlje moža, je to samo fraza. Kar pa se tiče izjav o tem predmetu doma in v pisarni, jih ne smete jemati prenesno. Res pa bo morda vsekakor, da ste nekoliko živčni. V takem položaju pa veliko pomaga samozgovaj in samopremaganje. Živčen človek gre tudi svoji okolici na živce, zato sliši na svoj naslov neprijazne in neprijetne izjave, ki mu še bolj grene življenje. Poskusite se nepristransko opazovati in popraviti one svoje lastnosti, s katerimi ste morda neprijetni svoji okolici. Videli boste, da bo potem tudi ta vsa drugačna napram Vam.

Bela cerkev. Doma sem iz Bele cerkve, pa bi rad vedel, zakaj se ravno naša vsa tako imenuje, ko je vendar belih cerkva na Slovenskem na pretek. — Naziv Bela cerkev ima zanimivo zgodovinsko podlago. V zgodnjih časih krščanstva na Slovenskem so bile cerkve večinoma lesene. To gradbeno sredstvo pa v par letih popolnoma posivi in počrni, dočim zidana poslopja ostanejo bela. Cerkev v vaši do-

mači vasi je bila nedvomno eno izmed prvih zidanih svetišč tamošnjega okoliša. Vas je dobila zato ime po značilni beli, t. j. zidani cerkvi. Morda je naselbina nastala šele okoli cerkve, če pa je obstajala že pred zgraditvijo cerkve, je imela gotovo kako drugo ime.

X — 1942. Pismo smo dobili prepozno, da bi lahko že v tej številki odgovorili nanj. Kolikor pa Vam je znano, veljajo v Ljubljanski pokrajini za polaganje šolskih izpittov vedno še stari pogoji; spremenjeni so bili le nekateri predpisi glede izpittnih predmetov. Sicer pa se bomo še podrobno informirali in Vam dobljene informacije sporočili v ponedeljski številki.

JAZ NISEM ZAČEL

»Morate se sprijazniti z usodo, gospod Kovič!«

»Kaj bi se jaz sprijaznjeval, ona je začela!«

OBA STA LAŽJA

»Se mlada zakonska dvojica se je vračala nekoč s smuke, ki je trajala daljši čas. Na kolodvoru je stopila gospa na tehtnico in ugotovila:

»Hvala bogu, sem že tri kile lažja.«

»Hm — jaz pa za pet tisoč!« je prikimal mož.

PRISPEVEK

»Ondan sta prišli dve gospe z nabiralno čelo b gospé Skočirjevi. Zgovornejša je začela:

»Ali boste kaj prispevali za naš dom za notorične alkoholike?«

»Gospa Skočirjeva ni dolgo premišljevala: »I, kajpak — vzemite si mojega moža!«

kjer si je malce oddahnil na svežem zraku. Obrnil se je od lesene pregrade in že nameril nogo čez prag koč, ko se je znašla pred njim mladenka. Od kod, kako in kam je bila namenjena, tega Janez prav gotovo ne bi vedel povedati. V zadregi je stala pred njim in čakala, da bo prestopil prag. On pa jo je spoznal in se ji nasmehnil.

»Gospodična, če se ne motim, sva se že nekdaj videla? Aha, pri klavirju, ali ne? Sijajno igrate, mora se reči.«

Pogledala ga je brez nasmeha. Njene oči so nemirno begale, kakor da bi preganjane od nečesa iskale, kam bi se skri-le. Čudno je zmedla Janeza sinje modra »belina« njenih oči. Črni kiti sta ji viseli ob ramah čez prsi, preko sneženo bele obleke.

»Menda vam ni slabo, mogoče od plesanja?« se je začudil, ko se je naslonila na podboj in ga resno gledala.

»Ni mi slabo, samo v kočji je tako ugodno.« se je nasmehnila. Janez ni mogel uganiti čemu. Stopila je čez prag na predurje ter se naslonila na ogrado, ne da bi se še kaj zmenila za njega. Janez pa s tem ni bil zadovoljen. Približal se ji je in ji položil roko okrog vratu. Kakor da tega niti ne bi čutila, je nepremično zrla nekam v svet pod seboj, v stisnjeno dolino, na dnu katerih so izsušene njive že težko čakale, da se zgnetenja gmota oblakov vendar že sprosti svoje teže.

»Gospodična, je iznova začel Janez, kakor bi jo hotel tolažiti: »morda ste trudni od dolge poti in vas razsajanje v kočji še bolj utruja...« Za trenutek je prenehal, nato se je domislil in rekel: »Nad kočjo,

tu gori je ob cerkvi tako lepa ravnica, grmičevje krog in krog, samota in mir...« Tedaj se je nenadoma, ko bi jo pičil gad, razposajeno zasmejala, se zavrtela na peti in lahkih korakov planila v plesoči vrvež v kočji...

... Pojdi z menoj, krasna je noč nočoj. Pesem in ples, vrišč in smeh so udarili Janezu nasproti, ko je stopil v izbo. Trdno je moral stisniti pesti, da ga bolečina v glavi ni premagala. Iz sopen in dima je pred njim zrastel tuj obraz, skoraj tik ob njegovem, bleščel se od znojia, z razmršeni lasmi. Janez je zastulil, da mu je ta neznanec nevaren, toda bilo je prepozno. Koščena pest ga je udarila v nos, da se mu je izba zavrtela pred očmi. Na slepo je udaril s pestjo nekam predse, nekoga zadel... Slišal je še besede: ... na samem... a? Mimica... hudič! Potem se je razlegel razbrzdani smeh.

Tako rahlo in blagodejno je škropil dež po njegovem razgretem obrazu, ko je ležal v mokri travi in se je prej tako grozeča nevihta spremenila v pohleven dežek. Kakor da bi z vsako kapljico, ki mu je zdrsnila preko lica, odtelkal majhen del težke trudnosti. Mihal je, si z roko podpiral glavo, da mu je dež curil za rokavi, in se nečemu nasmihal. Tako lahko mu je postala glava, misli so bile rešene mračnosti, ki mu je vse dotlej zagrinjala možgane v truden sen. Nad njim se je grohotala kočja, široka in močna, z na stežaj odprtimi oknicami. Plesali so do iznemoglosti, mize so bile polite z vinom; kitare so pele divje ko k svečanosti kakih

divjih prebivalcev pragozda, grla se stegovala v nasilnih višinah pesmi.

Ležal je v travi na mokri zemlji nekaj časa... ne preveč dolgo... dokler ni začutil bližine živega bitja. Ali je bil angel, ki se mu je korak za korakom bližal? Ves v belem, s skoraj neslišnimi koraki, obliže pa zavito v neko nenaravno lepoto, ki je sijala iz okvira črnih las. To obličje kakor da ga te trenutke gleda prvič, pa ga je vendar že nekdaj videl... Da, videl ga je, toda ta podoba, ta čudovita slika, ki se mu bliža... Gledal je v to obličje, v povešene oči dekleta, ki mu je ponudila roko, da se je dvignil. Potem je stal ob njej, ob Mimici, ki ga je zdajci pogledala. Ne še nikdar ni vedel Janez tega, kar je odkril ta trenutek. Na sinjem oboku njenih oči je zapazil svetlikanje... Kakor da bi nad obzorjem teh oči vstajala svetla zarja, se večala, sijala zmerom bolj in zagorela tako močno, da je plamen objel tudi njega. Njegova krepka roka je vztrpetala v drobnih njeni in povsile je oči.

Ko sta korakala proti kočji, je čutil njeno drobno postavbo tik ob svoji strani. Z obema rokama se ga je držala za nadlaket in zdaj pa zdaj so se njene roke krčevito stisnile pa takoj spet za trenutek popustile, kakor bi hotele zadržati mogočen plamen, ki je zajel dušo mladega dekleta. Čez dobro uro, ko se je nebo zllilo, se je mehko sonce ogledovalo v lužah razlitega vina po mizah in se od njih odbijalo po kotih prazne koč, med prevrženimi stoli in razbitimi kozarci. Povsod pa je vladala čudovita tišina.

Le nekje v gozdu so se med skalami strmo zarezanega kolovoza lovili veseli gla-

sovi mladih izletnikov, ki so se spuščali v dolino. Smeh jim je širil obraze ob ne-usmiljenih domislicah, ki so kakor dežne kaplje iz premočenih drevesnih krošenj padale med nje. Pozabljena je bila trudnost; tam nekje za njimi, med širokimi stenami kočje je ostala... Oni pa so šli dobre volje tja nekam, kjer se ta čas pokrajina koplje v svežem žarkem siju sonca, kjer jih spet čaka radost... domov.

»Mimi, kaj praviš, kakšen spomin bom ohranil na današnji dan? Hm? Na konec današnjega izleta?« Slišala sta po kolovozu, zadnja iz vesele družbe, Janez in Mimi. Objeta okoli pasu sta se pomenkovala ko tička na zeleni veji... »Na ples v kočji, na tebe, kako sem te srečal pred durmi, pa na tvojega brata, ki te tako skrbno čuva... ha, ha!«

»Oh veš, saj ni tak, kakor ti misliš. Tisto, ko te je udaril, je bilo iz pljanosti, ker se ni mogel obvladati... Drugače pa je dober, boš videl.«

Janez je videl, kako se je njegovi spremeljalki nabralo čelo v gubice. Stisnil jo je k sebi in ji z nasmehom pogledal v sinje oči.

»Veš kaj, ti... moja? Nihte ne more reči, da danes ni bilo lepo... Zdi se mi, da se v moji glavi večkrat še celo neprijetni spomini spremenijo v prijetne. Poslušaj samo, povedal ti bom tak neprijeten spominček iz moje prve mladosti. Nekeč sem imel mlado prijateljico. Tako drobna je bila in majhna, veš, ko kaka igračka. Pa ljubka, moj Bog, ah, kakor iz lecta. Očke je imela kakor... ah, kakor plamen v tainih, drugičkrat pa tako mehke, prosee in včasih sanjave... Naslonila mi je nekoč svojo

otožno glavico na prsi, me pogledala navzgor in zašepetala:

— Ti si moj majhen prijatelj, ali ne? Jaz ji nisem pritril. Zagledal sem se nemo v njene blede ustnice, ki so prav lahko drhtele, in čutil njene oči v svojih... Potem je povsila glavico in zaihtela na mojih prsij, jaz sem ji pa poljubil lase...«

»Hm,« je rekel čez malo časa, ko Mimi ni dala nobenega znaka od sebe, da ji taka povest ne ugaja. »Kdo, misliš, da je bila ta moja prijateljica? Pa saj ne moreš vedeti, kako sem neumen! Ime ji je bilo Silvica...«

Molk med njima.

... in bila je moja sestra,« je dodal Janez mrko. »Ze nekaj let, takihle lepih, sončnih in veselih mladih let leži v zemlji, ta moja mala —«

Tedaj ga je pogledala. Vsa razposajenost je na mah oba minila. Otožno, mehko, daljnjo ga je gledala navzgor. Njegove močne obrvi so se nad nosom skoraj strnile, ko jo je gledal te kratke trenutke, kakor da bi sam s seboj bojeval neviden boj.

Pot se je vse dotlej vila med drevjem po senčnem pobočju griča. Skoraj hladno je bilo okrog njiju. Prav tedaj pa se je orjaški hrast nad njima zabliščal v pravem bogastvu večernega sonca. Medli žarki so prepletali ko sanjsko rahle pajčevne med starimi vejami, med mokro se bleščecimi zelenimi listi. Kakor da bi bredeč po samem zlatu je med vejami skakal... »Gospa Skočirjeva ni dolgo premišljevala: »I, kajpak — vzemite si mojega moža!«